TUNTURILATU

LAPINKÄVIJÄN LEHTI ● JULKAISIJA TUNTURILATU RY ● N:o 3/1993

Tunturilatu järjestäytymässä Suomen Ladun leiripäivillä. Kuva: Eero Hämäläinen

Puheenjohtajan tähdenvälit

Me tunturilatulaiset olemme kesän kuluessa ehtineet lukuisiin tapahtumiin. Mieliinpainuvimpia niistä oli osanottomme Suomen Ladun leiripäiville Ähtärissä, missä Tunturilatu oli näkyvästi esillä. Meitä oli siellä suuri joukko – avajaiskulkueessakin 138 henkeä.

Järjestömme ja sen kerhojen tunnukset olivat huomiota herättävä ja värikäs näky, kävelevää telttaakaan unohtamatta. Tunturiladulla oli myös vahva ja menestynyt edustus leiripäivien vaelluskilpailussa.

Alkukesästä kävi työryhmä pystyttämässä UKK-puistoon Sarviojan kämppää. Myös Erämelonnan SM-kilpailussa oli mukana tunturilatulaisia partioita, osa kaatuillen kanootillaan, osa menestyen muuten.

Suomi meloo-tapahtumassa heilui mela myös lukuisten tunturilatulaisten käsissä.

☆

Heinäkuun lopulla olin kämppäneuvos Pekan kanssa kierroksella Lapissa. Piipahdimme Tunturiladun kämpillä ja niiden kunto kertoi siitä valtavasta työmäärästä ja uhrautuvaisuudesta, jota talkoolaiset ja kämppien kunnosta vastuuta tuntevat henkilöt ovat tehneet.

Nytkin oli "iskuryhmä" kunnostamassa Susikyrön isoa kämppää ja pienemmän seinustoja. Sama porukka talkoili myös talven puut läheiseltä sahalta kerätyistä pintasoiroista.

☆

Mietin pitkään, miten aloittaisin tämän kappaleen. Useat henkilöt ovat kertoneet ja olen itsekin havainnut sen tyyppistä käyttäytymistä, että otan asian esille nyt, kun se ei vielä ole mitenkään voimakkaampia toimenpiteitä vaativa.

Tällä esipuheella tarkoitan kämpillä ja joissakin tilaisuuksissa lisääntymässä olevaa alkoholin käyttöä ja sen mukanaan tuomia häiriöitä. Haitta on tulkittava subjektiivisesti ja sen moitittavuus perustuu esiintymisen meissä kussakin pahennusta herättävään vaikutukseen. Toivon, että vältymme "käenpojan" pesiytymiseltä nurkkiimme.

Yksi järjestömme rikkauksista on jäsenkunnan sosiaalinen laaja-alaisuus, eikä meillä ole varaa vähentää sitä. Hiljaiset väistyjät ovat usein aikaansaavimpia jäseniä yhteisössä.

Toivon kämppien runsasta käyttöä pelisääntöjen ja miellyttävän yhdessäolon merkeissä.

☆

Kesäpäiville minulla ei ollut tilaisuutta osallistua, mutta kuulemani mukaan ne olivat olleet erittäin onnistuneet. Siellä oli toteutunut suurelta osin se, mitä me tunturilatulaiset kaipaamme - tuttujen tapaamista ja turinointia, asiaohjelmia ja omaleimaisia hupiohjelmia niin, että pienet pojat ja isot tytöt sekä pojat naurattivat niin " mahottomasti".

Kuovzalaiset, lämpimät kiitokseni teille hyvin järjestetyistä kesäpäivistä.

☆

Syksyn myötä lähestyy Tunturiladun tärkein tilaisuus, syyskokous. Se päättää järjestömme toiminnan suuntaviivoista ja henkilövalinnoista seuraavaksi toimintakaudeksi. Lähtekäämme joukolla Vaasaan Vihttalaisten vieraiksi.

Hyvää syksyn jatkoa teille kaikille.

Kyösti Lamminjoki

TUNTURILATU RY

JOHTOKUNTA

Pj. Kyösti Lamminjoki Graniittitie 15 as 21, 00710 Helsinki, p.k. 90 -376 845

Esko Aalto, Ukkokuja 1 A 2, 78500 Varkaus, p.k. 972-13032

Arvo Anivuo, Väliaitank. 6 D 35, 40320 Jyväskylä, p.k. 941-272 597

Terttu Civil, Papink. 18 A 4, 33200 Tampere,p.k. 931-140077

Eero Hämäläinen, Väinämöisenk. 29 B 17, 00100 Helsinki, p.k. 90 -498 741

Marja-Liisa Kramsu, Lauklähteenk. 6 A 23, 20740 Turku, p.k. 921-366 457

Tapani Paavola, Kupittaank. 56, 20700 Turku, p.k. 921-517982

Raili Partanen, Taivaanpankont. 21 D, 70200 Kuopio, p.k. 971-224427

Raimo Rautjärvi, Kapearaitti 7, 75530 Nurmes, p.k. 976-622 80

TOIMIHENKILÖT

Antti Karlin toimitussiht., Haapaniemi, 23500 Uusikaupunki, p.k. 922-344 18

Marita Maula sihteeri, Ylipalontie 1 D, 00670 Helsinki, p.k. 90-743 246

Eila Vilen jäsensiht., Forsbackant. 8, 01760 Vantaa, p.k. 90-897 237

Oili Virtanen rahastonhoit., Laajavuorenrinne 3 A 7, 01620 Vantaa, p.k. 90-891 732

KIINTEISTÖT

Susikyrö Enontekiö / Susi-Talas Inari / Susi-Kiisa Utsjoki,

Kärrikaltio, Inkoo (Kavtsin hallinnassa)

Rakennuspäällikkö Pekka Huttunen, Joukontie 27, 76150 Pieksämäki pk. 958-481 247

SUSIVALIOKUNTA

Pj. Väinö Martikainen, Atomikatu 5 A 3, 33720 Tampere, pk. 931-184148. Jäsenet: Marita Maula (siht.), Antti Nikula, Salli Oikari, Reijo Pasanen ja Veikko Tyrväinen.

TUNTURIKERHOT

OKTA (1) Kajaani
Pj.—, siht. Anja Mustonen, Erätie 20 as 15, 87200 Kajaani pk. 986-27946

KUOKTE (2) Hyvinkää-Riihimäki
Pj. Uolevi Mättö, siht. Juhani Harju, Viertolankatu 19, 05800 Hyvinkää, puh. 914-14494

KOLBMA (3) Tampere
Pj. Terttu Civil, siht. Helinä Martikainen, Kissanmaankatu 32 K 160, 33530 Tampere, puh. 931-616219

NJEALLJE (4) Pieksämäki-Mikkeli-Varkaus Pj. Esko Aalto, siht. Ritva Kylliäinen, Koskik. 10, 50100 Mikkeli pk. 955-164976

VIHTTA (S) Vaasa
Pj. Jaakko Heinimäki, siht. Pirkko Westergård Kasarminkatu 21. A, 65100 Vaasa pk. 961-178 058

KUHTTA (6) Helsinki, Vartiokylä
Pj. Esa Huttunen, siht. Marja-Terttu Hakkarainen, Kastelholmantie 1 C 19, 00900 Helsinki pk. 90-331602

TSIETSA (7) Iisalmi
Pj. Raili Partanen, pk. 971-2824 427, siht. Kaisa Oksanen, Kuivaniemi, 72100 Karttula, pk. 971-531360

KAVTSI (8) Helsinki
Pj. Jorma Alapuranen, siht. Hannu Maula, Ylipalontie 1 D 00670 Helsinki pk. 90-743246

OVTSI (9) Jyväskylä
Pj. Sakari Jarva, siht. Aulikki Kuukkanen, Laukaantie 6, 41340 Laukaa pk. 941-831285.

LOGI (10) Turku
Pj. Marja-Liisa Kramsu, siht. Irma Spelman, Somnarinvuorentie 6, 21240 Askainen, pk. 921-712539.

ALPPAS (11) Hämeenlinna
Pj. Ilpo Painilainen siht. Marja-Liisa Mäki, Matti Alangon katu 5 B 15, 13130 Hämeenlinna, pk 917-6759061.

KUMPE (12) Pohjois-Karjala
Pj. Keijo Leppänen, siht. Niilo Siponen, Heikkilänt. 1, 83900 Juuka pk 97-72028

KUOVZA (13) Kymenlaakso.
Pj. Anja Huhtala, siht. Sirkku Kanervio, Äijänk. 4 A 6, 48700 Kyminlinna, pk. 952-64950.

TUNTURIKERHOJEN TOIMINTAA

Kolbman kuulumiset

Kesän reissut on tehty ja ruskalle ollaan menossa. Tampereella oli touko-elokuussa yhdeksän hellepäivää. Yhtenä sellaisena eli 20.5. vaelsimme perinteisen Rekolan Matin laatiman 35 km:n reitin Messukylästä Pälkäneelle seitsemän harjun yli. Hikinen, mutta hieno kokemus. Toukokuussa olimme myös suurella porukalla Kustavin perinteisellä linturetkellä .

Suomen Ladun leiripäivillä partio Hansi-Jonte-Pentti menestyi A-sarjassa, toinen sija. Onnea heille.

Tunturiladun kesäpäiville mennessä oli upea merisää, eikä myöhemmin alkanut sade pystynyt pilaamaan kaikkea hauskaa, mitä saimme kokea. Kuovzalaiset olivat nähneet vaivaa, kaikki saimme osallistua ja viihdyimme.

Syksyn tapahtumia:

23. - 26.9. olemme Erävaelluskisojen toimitsijana jossakin Hämeessä.

9. - 10.10. viikonloppuretki Teijon retkeilyalueelle Perniöön. Oppaana Tage Lampén. Tied. T. Civil, puh. 931 - 140077.

12.10. kerhoilta Tampereen ilmatieteen laitoksella.

24.10. 280 v Karoliinimarssi Messukylä-Pälkäne 35 km, kunniakirja, sauna, paluu bussilla, Tied. M. Rekola, puh. 931 - 652564.

9.11. kerhoilta "Tarinaa retkivaatteista". P. Muurinen.

13.11. Patikka- tai hiihtoretki Pinsiön erämaajärville. Tied. P. Hyytiäinen, puh. 931 - 461315.

23.11. syyskokous ja kuvailta

3.12. kaamosvaellus Saariselällä. Tied. P. Hyytiäincn.

7.12. kerhoilta "Retkeilijän tähtitaivas" Kaupin tähtitornilla

26. - 28.12. pikkujoulu

Huom. Talvipäivät 18. - 20.2.1994 Oriveden Siitamassa Kolbman isännöiminä. Tervetuloa tapahtumiimme !

Helinä

Pastellipiirrosten ja -maalausteni

NÄYTTELY

Utsjoen kirjaston tiloissa 27.9. - 10.10.1993

Sirkka Louhi, Kavtsilainen Nuvvoksessa

Tervetuloa !

Vihttan kuulumisia

Rannoillamme on alkanut sorsan metsästys. Se on ensimmäinen alkavan syksyn merkki. Sen puolesta tai vastaan – kantaa ottamatta toivotan auringon tervetulleeksi, ja Teidät, hyvät latulaiset syyskokoukseen ja Susiaisiin tänne Vaasaan ja tulkaakin joukolla.

Ilmoituksemme Tunturiladussa joutui hakoteille ja jäi siis näin viime tippaan, mutta nykytekniikan (puhelin ja posti) aikaan ilmoittautumisenne ehtii hyvin.

Heinimäen Jaakko vastaa numeroon 961-322 2208 ja kortti tulee osoitteella ORVOKKITIE 5, 65610 MUSTASAARI.

Pirkko Westergårdin numero 961-317 8058 ja osoite KASARMINKATU 21 a, 65100 VAASA, soittaa voi myöhään illallakin.

Öjbergillä on yhtiesmajoitusta 60–70 hengelle sisätiloissa ja isoja 20 hengen telttoja on kolme. Makuupussit ja -alustat mukaan niin on mukavampaa lonkan alla.

Saunamajurimme lämmittää saunan, uintimahdollisuutta ei ole koska hiihtomaja sijaitsee suojaisen metsän keskellä. Autoille ja teltoille on hyvät tilat. Niin että SYDÄMELLISESTI TERVETULOA.

Vihttan pyörävaellus vei tänä vuonna heinäkuiseksi viikoksi Hämeeseen Längelmälle, jonne Terttu oli kutsunut jo valmiiksi suunnittelemalleen retkelle ja kauniiseen kotitaloonsa. Kiitos hienosta viikosta Tertulle ja kotiväelleen.

Hämeen mäkiset maastot ja hienot maisemat "ottivat henkeen" ja kunto nousi mukavasti.

Lapin kairoja kiersivät pojat Pena ja Hannu jo kesäkuussa lintuja tiiraillen Luoston-Pyhätunturin maisemissa. Pena on tunnistanut yli sata yksilöä tänä kesänä. Ehkä hänen mukanaan oppisin minäkin tunnistamaan kotikottaraisen lisäksi toisenkin siivekkään.

Pieni vaellusporukka seikkaili Sevetin koivikoissa ja komeitten järvien ja tunturien kautta Nuorgamiin. Käveltiin ihan Pulmankijärven päästä tie kokonaan. Sitten kiipeiltiin Kevon reitti perään, piti päästä Talakselle huilimaan muutamaksi päiväksi, töitä sieltä löytyi kuitenkin. Kale halkoi kaikki sahatut halot liiteristä, tulikin lattiasta katoon täyteen.

Piisami laittoi pesäänsä ahkerasti keittokatoksen edessä järvessä. Västäräkin poikaset lähtivät pesästään 28.7. Pesä oli puuliiterin seinustalla olevan ison pöllin päässä. Oli mukavaa seurata poikasten touhuja saunan laiturilla. Emo ruokki niitä ja olivat kuin muutkin lapset "Onko jätskiä" kuului kilpahuuto.

Istun ja ihailen auringon laskua mereen. On harvinaisen kaunis ilta. Ei tuule eikä ole hyttysiäkään. Nyt viikonloppuna on täällä huvilakauden päättäjäiset ja sitten alkaa syksy.

Hyvää ruskaista syksyä Teille kaikille toivoo

Pirkko W

Kavtsin kuulumiset

Niin se sitten kesä mennä hurahti lämpimine säineen ja syksy tuntuu jo kolkuttelevan ovella, vaikka kalenterin mukaan kesäisiä kelejä pitäisi riittää vielä viikkokausiksi. Kesän tapahtumista kerhossamme oli mieliinpainuvin varmaankin kasviretki Padjelantan kansallispuistoon, jonne heinäkuun puolenvälin paikkeilla suuntasi retkensä yhdeksäntoista kerhomme jäsentä. Kolme vuotta sitten teimme vastaavan retken samoille alueille. Tälläkin kertaa kasvioppaanamme oli Eero Niinikoski, jolle kiitokset näin jälkikäteen. Ja kyllä niitä kasveja löytyikin, puolentoistasataa eri lajia, joten oli siinä kivenkoloihin kurkkimista.

On toki Kavtsissa muutakin kesän mittaan puuhailtu; mm. osallistuttu Suomi Meloo -tapahtumaan, melottu Ivalojoella ja vaellettu Sallan suunnalla. Itselläni oli mahdollisuus poiketa ovtsilaisten luona Toposessa ihailemassa heidän uutta hirsirakennusta. Komia on kämppä, toivottavasti tonttiasiakin ratkeaa piakkoin.

Syksyn retkistä kerhossamme ensimmäisenä on ruskavaellus Kevolle. Kerhomme liikuttajan Antti Pulliaisen johdolla taivalteli 4–11.1993 joukko kavtsilaisia Utsjoen kuululla kanjonilla.

Toinen syyskuun retkistä on 26.9. pidettävä sieniretki Sipoossa. Syksyn perinteiseen tapaan on retkitoimikunta suunnitellut viikonlopun koulutustapahtuman Kärriin. Se pidetään 6–7.11. ja jotain uutta ja mielenkiintoista on taas luvassa.

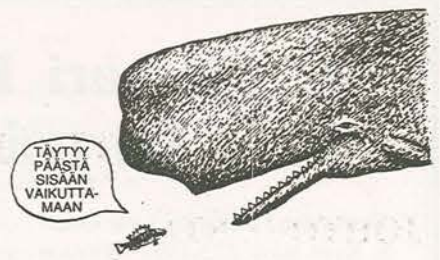
Kerhomme jäsenillat ovat edelleenkin Kampin palvelutalossa kerran kuukaudessa. Syyskuun kerhoilta on 20.9. ja silloin katselemme kuvia vuodenvarrella tapahtuneista.

Lokakuun 11 p:nä on kerhomme vuosikokous, jonka jälkeen nämme kuvia Padjelantan kasvivaellukselta sekä kuulemme muutakin retkeen liittyvää asiaa. Marraskuun kerhoilta tuo tietoa Lapin käsitöistä. Illan aikana on mahdollisuus myös ostaa lappilaisia käsitöitä. Vuoden viimeisenä kerhoiltana 13.12. kuulemme tietoa kaamosvaelluksesta. Ehkäpä joku talvi lähdemme kokeilemaan tätäkin tapaa vaeltaa, mutta ensin kuulemme aiheesta kokeneempien vaeltajien kertomaa.

Tähän aikaan vuodesta on suunniteltava jo tulevan vuoden asiat pitkälle. Niin on tehty meillä Kavtsissakin. Mutta niistä sitten lisää seuraavalla kerralla. Runsaita ruskareissuja!

Jorma

AJATUKSIA SUSI-INSTITUUTIOSTA JA SEN UUDISTAMISESTA

Allekirjoittanut teki yhdessä Matti Isotalon kanssa Tunturiladulle esityksen nykyisen tunturisusijärjestelmän uudistamisesta sekä kahdesta uudesta susiarvosta, joista myöhemmin. Varsinainen aloite tuli Matilta, joka pyysi minua aisapariksi ja koska katsoin asian selvittämisen arvoiseksi, ryhdyimme työhön. Kevättalven 1992 istuimme yhdessä ja erikseen, luimme kirjallisuutta ja pohdimme, millaiseksi susi-instituution pitäisi mielestämme kehittyä.

Ajatustemme pontena olivat mm. omat havainnot, joiden mukaan luonto- ja retkeilytuntemus on varsin hajanaista ja osin, jopa pelkkään kulkemiseen liittyvää. Toisaalta saamelaisuutta ei kovinkaan hyvin susien piirissä tunneta, vaikka se onkin yksi Tunturiladun päätoiminta-ajatuksista.

Kolmanneksi on selvästi nähtävissä, että suoritustasojen susien (tunturi- ja johtajasudet) määrät ovat vähentyneet huolimatta 1976 tehdystä tutkintojen tiukentamisesta. Neljänneksi katsoimme, että olisi hyvä saada ns. susikirja, joka voisi olla kokoa "Valitut Palat" ja jokainen voi tehdä siihen omat kannet. Kirjaan olisi koottu susimerkkeihin oikeuttavia suorituksia esim. kerhotapahtumina tai muilla tavoin. Tällöin kunkin vaeltajan vaellukset olisi dokumentoitu.

Halusimme uudistaa suoritettavia susiarvoja siten, että nuorille tulisi oma ns. esisusiaste, jolle annoimme työnimen "Pikku-susi". Tämä ajatus onkin menossa läpi ja tulossa todennäköisesti syyskokouksen puitavaksi susivaliokunnan ja johtokunnan ruodinnan jälkeen.

Uudeksi tasoksi esitimme myös "vaeltajasuden" arvoa, mikä tarkoittaa karkeasti tasoa, joka olisi kaksi kertaa vaativampi kuin johtajasusi. Mielessämme oli mm. edesmennyt Tapani Piirainen, joka olisi tällaiselle tasolle päässyt. Eli johtajasuden jälkeen pitäisi olla kovan tason suoritettava susiarvo, jonka voisi uudistuksen jälkeen saavuttaa ehkä yksi henkilö vuodessa. Vaeltajasudeksi ei olisi päässyt alle kuuden vuoden jäsenyyden ja alempien susimerkkien ohi ja käytännössä ehkä 10 - 20 vuoden suoritusten jälkeen. Ihmeekseni susivaliokunta ei edes keskustellut asiasta, vaan palautti esityksen takaisin johtokunnalle kesän 1993 aikana.

Susiarvoihin esitimme joitakin uudistuksia, jotka jakaantuivat suoritus-, taito- ja tieto-osiin. Suoritustasoilla tarkoitimme lähinnä suoritettuja vaelluksia ja huiputuksia, taito-osalla taitoja liikkua eri tavoin, hallita eloonjäämiskeinoja (mm. nuotiotavat ja pelastautumiset jäistä ym. paikoista). Tieto-osaan katsoimme kuuluvan mm. tietämyksen jokamiehen oikeuksista, eksymisestä selviytymisen jne.

Sekä tunturi- että johtajasusiarvoihin olisi esitystemme mukaan tullut suorituksellisesti ehkä 30 % enemmän kuin nyt, mutta toisaalta suden arvon omaavan henkilön itsetunto olisi varmasti kasvanut ja häntä olisi pidetty laadukkaana tunturien kulkijana. Uskoimme myös, että uudistus olisi lisännyt susiksi pyrkivien määrää. Taustalla oli kuitenkin mielessä se, että uudistuksen myötä Tunturiladun ja kerhojen koulutustapahtumiin olisi saatu uusia aihepiirejä ja toimintamuotoja, jotka liittyvät kiinteästi Lapin kulttuuriin ja luontoon, sekä erityisesti saamelaisuuteen.

Tiedän, että vapaahtoisessa järjestötyössä ei ole helppoa laatia tai käsitellä uudistuksia. Uskoin kuitenkin susivaliokunnan arvovaltaan ja siihen, että se pystyisi käsittelemään tekemämme uudistusehdotuksen. Näin ei tapahtunut. Kun mietin, mikä Tunturilatu on vuonna 2010, olen peloissani, sillä nuoria ei nyt hevin porukassa liiku. Omia lapsiani kasvatan kuitenkin siten, että he kunnioittaisivat Lappia ja sen asukkaita ja toivon, että heillä olisi aikuisiässä mahdollisuus suorittaa vaativa susiarvo, koska nuoret kaipaavat haasteita. Ja mikä olisi hienompaa kun saisimme seurata jälkipolviemme kulkua susiasteikolta toiselle, jolloin suorituskirjan sivut täyttyisivät ja kokemuksia tuntureista kertyisi niin Suomesta kuin muualta.

Vaikka uudistuksessa nyt onkin tavallaan seisahtuneisuus, uskon, että jotakin uudistusta tapahtuu ja annettakoon niille työrauha, jotka sen parissa työskentelevät. Uudistus ravistaa aina vanhoja susia, mutta ei se mitään vie heiltä pois. Sutena en ainakaan itse vierasta uudistusta.

Antti Karlin

Paavo ja Anni tunturin huipulla, haaveena oma susi-merkki.

On mukava raportoida johtokunnan kokousten tärkeimmistä päätöksistä, kun saan palstani Kaarlo Wickstrandin tekemän hauskan otsikkokuvan alle.

Kokouksissa 4 - 6/1993 käsiteltiin mm. seuraavia asioita:

Tunturiladun talkoita koskien todettiin jo aiemmin hyväksytty periaate: kuljettajalle, joka tuo autossaan kämpille talkooväkeä, ei korvata polttoainekuluja. Kyseiset kulut maksetaan vain siinä tapauksessa, että kuljetetaan talkoomateriaalia ja korvauksesta on sovittu etukäteen talkoovastaavan kanssa.

Koska on todettu, että ulkopuoliset ovat luvatta käyttäneet Susikyrön parkkipaikkaa, on kämppäkirjaan muiden tietojen lisäksi kirjattava myös oman auton rekisterinumero.

Susikyrön tietä kunnostetaan karkealla sepelillä.

Ensi vuoden alussa järjestetään kerhojen toimihenkilöille koulutustilaisuus. Tapahtuman yhteydessä pidetään kerhojen koulutusyhdyshenkilöille tiedotustilaisuus.

Johtokunta käsitteli susivaliokunnan esitystä tunturisusijärjestelmän uusimiseksi, jossa ehdotettiin muutoksia nykyisiin sääntöihin sekä uuden nuorisomerkin laatimista. Uudistukseen palataan myöhemmin.

Urho Hulkkoselle annetaan susipannu 70 -vuotismerkkipäivän johdosta sekä kiitokseksi ahkerasta talkootyöstä.

Tunturikerho Ovtsin hiihtoviikko 9. - 16.4.1994 Susi-Kiisalla.

Tunturiladun tilaisuuksissa, kuten talvi- ja kesäpäivillä, järjestetään nuorille omaa ohjelmaa.

Muutamista kokouksissa käsitellyistä asioista on erillinen ilmoitus toisaalla lehdessä.

Marita

Oskari Kyrö on poissa

Susikyrön kävijöiden tuttu Oskari Kyrö kuoli 22.5.1993 Muonion terveyskeskuksessa.
Enontekiön Ylikyrössä 19.10. 1903 syntynyt Oskari olisi 19.10. tänä vuonna täyttänyt 90 vuotta. Liikuntakykynsä menettäneenä oli Oskari joutunut turvautumaan Terveyskeskuksen hoitoon ja jättämään autioksi Yikyrön hänelle niin rakkaaksi tulleen pihapiirin, josta oli aikaisemmin poistunut vain evakkoon, viimeisen sodan aikana.
Oskari Kyrö tuli tunturilatulaisille tutuksi, kun 24.11.1963 tehdyllä kauppakirjalla ostettiin Susikyrön palsta. Susikyrön rakentamisesta lähtien tunturilatulaiset pitivät yhteyttä tähän jäyhään ja rehtiin Oskariin, jolla todettiin olevan kansanparantajan taitojakin. Näin vuosien aikana tutustuttiin ja tultiin väärteiksi. Kehittyi molemminpuolinen luottamus ja sitä jatkui Oskarin poismenoon saakka.
Siunaustilaisuudessa mukanaollut Tunturiladun edustaja kertoi kirkkoherran muistopuheessaan sanoneen, että Oskari tunnettiin puheensa mittaisena miehenä. Näin oli ja sen sain henkilökohtaisesti kokea kesällä 1971, neuvotellessani lisämaan ostosta Susikyröön. Oskari kertoi jo lisämaan-alueen määritelleensä edesmenneen Tunturiladun puheenjohtaja Yki Pitkäsen kanssa. Kehoitti ottamaan mittanauhan ja kanssaan mittaamaan lupaamansa lisäalueen. Alueen m2 hinnaksi hän sanoi sen minkä vainajalle lupasi, eli saman jonka Tunturilatu maksoi 24.11. 1963 tehdyssä kaupassa. Näitä samanlaisia rehtiyden osoituksia Oskarin puolelta sain kokea myöhemminkin.
Sukututkimus Kyrö- ja Vuollosuvuista mainitsee, että nämä ovat samaa sukua. Kyrö-nimi on Tornionjokilaaksossa erittäin vanha. Se on ollut pirkkalaissuku, mutta juontunee vielä vanhemmalta nk. kainulaisajalta. Kyröt ovat olleet käräjillä oikeutta jakaneita lautamiehiä. Näitä vanhemman tiedon mukaan sanottiin Kyröiksi.
Mikko Kyrö tuli Enontekiön Ylikyrön tilalle v. 1675 Pellon Ranta-Kyrön tilalta. Tästä alkoi Ylikyrön Kyröjen suku. Kuvaavaa tälle tiedolle on että juuri Oskari Kyrön pihapiirissä on säilynyt vanha käräjätupa, jossa Oskarin esi-isät ovat oikeutta jakaneet.
Mikko Kyrö oli ensimmäinen joka tuli asukkaaksi Ylikyrön tilalle ja

Oskari oli viimeinen Kyrö tässä 318 vuotta vanhassa suvun asuinkentässä.
Oskarin pihapiiri ja punainen tupa on nyt autio. Me tunturilatulaiset kunnioitamme poismenneen muistoa.

Pekka Huttunen

In memoriam Onni Mäenpää

Sain suruviestin lomalta palatessani. Onni oli kesällä lähtenyt sinne, mihin ei tarvitse enää rinkkaa pakata. Valoisa vaellustoverimme katselee kulkuamme viimeiseltä tunturilta.

Aikoinaan hän puolusti maamme rajoja ja muisteli joskus miten suurenmoista on kulkea luonnossa ja tuntureilla mitään pelkäämättä, rauhassa.

Kiitollisina ja kaivaten vihttalaiset muistavat monet vaellukset ja juttutuokiot Onnin seurassa.

Pirkko

Muotkatuntureilla, kesällä -93

Muotkan maille matkasimme ystäväni Alpiini ja allekirjoittanut kesäkuun puolivälissä.Kun reissumme oli edistynyt jo ohi Sodankylän, havaitsimme, että kesä oli Lapissa pahasti myöhässä. Lehtipuissa oli vain pienet silmut, ei vielä vihreyttä.Inari lainehti vapaana, mutta ylempänä löytyi järviä, joissa näkyi vielä jäälauttoja.

"Kauheat mutkat on Kaamasen tiellä", lauloi radio. Niinhän net ovat, vaan siinähän tuo matka joutui. Kiellatuvalle, ystävien Tarjan ja Tatun hoiviin jätimme kulkuneuvon ja niin alkoi varsinainen tunturivaellus. Peldojärveä kohti kävi kulku. Lunta oli maastossa vielä melkolailla, vaan eipä tuo haitannut. Keveästi nousi jalka kaveruksilla. Olimmehan jälleen Lapissa! Kumpikaan emme tarkasti muistaneet monesko yhteinen vaellus tämä oli. Lähes 30-vuotta kuitenkin on tämä kaveruus kestänyt. Ja tuntuu kestävän edelleen. Parta ja tukka on tuona aikana harmaantunut "tunturhin tuulesha ja tuiskhuissa", kuten ystävämme Aukusti Keinovuopiossa asian ilmaisi.

Tuli ensimmäisen vaelluspäivän ilta. Osui kohdalle vanha asentopaikka kahden ikiaihkin varjossa jokivarressa. "Tässä se on koti", virkkoi Alpiini ja laittoi rinkkansa puuta vasten. Laavu pystytettiin ja nuotio viritettiin. Vanha kunnon tervastuli, ei ole sen voittanutta tulien joukossa! Aurinko paistoi, ilta oli tyyni ja kaunis, mikäs oli kairapeikkojen istua ja muistella menneitä. Tunturinkävijän onnea, jonka vain täältä kairasta löytää. Löytää kun etsii.

Aamulla ylös mäkihin. Tunturiharjanteita pitkin kävi kulku kohti Peltotunturia. Lumi häikäisi rinteissä. Vanhat ystävät, Norjan Gaissat, Rastit ym. kimmelsivät jäisinä näkökentän rajoilla. Peltotunturi saavutettiin iltapäivällä. Kiipesimme torniin ja kuvasimme sieltä Peldojärveä, joka oli umpijäässä. Olisi voinut vaikka pilkille mennä. Pilviä alkoi kasaantua tuulenpäälle. Lähdimme laavua kohti, nyt jokivartta seuraillen. Kahvit keitettiin ja aterioitiin jokivarressa. Alkoi sataa, se siivitti matkan jatkamista. Sade ja jokivarren pouneikko vaikeuttivat kulkua, siksi kotimatka tuntui pitemmältä kuin menomatka. Lopulta alkoi laavu näkyä jokivarressa. Sade ei ollut onneksi pahemmin kastellut paikkoja, joten kodikasta oli yöpyä tutussa laavussa.

Yöllä sade vain yltyi. Kun heräsimme, satoi kaatamalla. Kantänka, aamutoimet sujuivat rutiinilla, emmehän olleet ensikertaa "märässä tuulessa". Märkä laavu rinkan päälle ja taipaleelle. Illalla olimme tiedustelleet joenylityspaikan valmiiksi. Siitä vain yli ja Hanhipään viereisestä kurusta kiivettiin yli tunturijuotin kohti toista jokea ja rajamiesten kämppää. Vettä tuli kuin aisaa. Saavuimme Ylemmän Honkavuoman varteen.Pidettiin "keulaneuvottelu", jonka päätös oli: suunta maantielle, eihän tämä ollut mikään Muukalaislegioona. Tallustelimme eteenpäin sateen piestessä partaista naamaa. Ruokailtiin louevaatteen suojassa.

Matka jatkui. Eräässä suvannossa näimme kolme laulujoutsenta, niiden äänet kuuluivat selvästi hiljaisessa erämaassa. Kulkua alkoi vaikeuttaa vesi, jota täällä oli todella paljon. Kun maa oli vielä jäässä, se ei läpäissyt vettä. Siksi vesi kerääntyi vähänkin alavempiin paikkoihin yli metrinkin syvyisiksi lammikoiksi, j oista monet olivat hyvinkin laajoja. Nimitimme niitä sulavesilompoloiksi. Ne olivat todella hankaloita, aiheuttaen kulkureittiin paljon ylimääräisiä mutkia. Vaan väliä hällä, somaa se vain oli täällä kairassa .

Reitille osui pari peräkkäistä lompoloa, jotka karttakin tunsi. Pohjoisemman rannalla oli laavun puitteet. Olin sanomaisillani, että"tässähän voisi olla yötä", kun Alpiini jo esitti, että"eikös olla tässä yötä". Paikka oli suurenmoinen. Sadekin lakkasi ja tuli aurinkoinen yö. Mikäs oli köllötellessä laavun suojissa.

Aamulla Kiellajokea kohti. Taas kiertelimme sulavesilompoloita. Helppo oli kulkea kun puissa ei ollut lehtiä, se paransi näkyvyyttä melkoisesti. Kiellajoelle saavuimme puolenpäivän maissa. Sitä seurailimme jonkin aikaa kunnes tulimme kohtaan, missä Alempi Honkavuoma yhtyy Kiellajokeen. Vuoma kuohui mahtavana kymenä . Sade oli nostanut sen pintaa, vettä oli yli metrin korkealta. Oli tallusteltava yläjuoksulle etsimään sopivaa ylityspaikkaa. Sellainen löytyikin jonkin matkan päästä. Housut pois, seiväs käteen ja sekaan vaan! Hyvinhän se kävi kahdelta oppineelta, sanoi poika kun papin jäljestä rippikoulussa luki. Hiukan vain polvia tutisutti pahimmissa pyörteissä. Oli onneksi koko retken lämpimin päivä, soma oli kuivatella varusteita auringonpaisteessa .

Kiellatuvalla kamat autoon ja Susi-Kiisalle saunomaan. Se oli eräs retken kohokohdista. Pekan kammissa yövyimme, jo vain nukutti hyvin. Aamulla nokka kohti etelää. Sodankylässä oli jotkin "lestifaalit", jengiä kuin sarapistoa, paidanpitäjää jos jonkinlaista. Loppumatka sujui sitten tavanomaiseen tapaan.

Sellainen oli retkemme tällä kertaa. Uutta aloimme jo autossa kotimatkan aikana suunnitella.

Lahdessa, 18. 08. -93

Matti Aro

Muistoja kesäpäiviltä Ulko-Tammiossa

Tunturiladun tämänvuotiset kesäpäivät vietettiin Ulko-Tammiossa 6-8.8. Ilmoittautuneiden joukko oli niin riemastuttavan runsaslukuinen, että järjestäjät olivat varanneet kaksi moottoria, jotta kaikki varmasti mahtuisivat mukaan. Veneiden omistaja oli kuitenkin sitä mieltä, että joukkomme mahtuisi yhteenkin, joten ahtauduimme kaikki 115 lähtijää matkatavaroinemm samaan veneeseen. Ja löytyihän se istumapaikkakin jokaiselle.

Meri näytti meille lähtiessämme rauhalliset tyynet kasvonsa. Veden pinta oli niin peili tyyni, ettei pienintäkään värettä käynyt. Silakkaparvet vain hyppelivät rikkoen eheää kalvoa. Auringonlasku oli mahtavaa katseltavaa värjätessään taivaanrannan taka*namme purppuraan.*

Ilta oli vaihtunut jo yöksi kun moottorimme rantautui venelaituriin. Telttapaikkojen löytyminen pimeässä olisi ollut vaikeaa, mutta Karttusen Timo oli tullut etukäteen saareen omalla moottorillaan, ja Korhosen Vallu kanootillaan meloen Helsingistä asti. He olivat laittaneet lyhtyrivistön telttapaikoille johtavan polun varteen. Lyhdyt loivat myös mukavan tervetulotunnelman.

Lauantaina saaren valvoja Esko Vanhala opasti meitä tutustumaan saareen ja kertoili sen historiasta. Uudesta näkötornista avautui mahtava näköala kauas merelle. Häämöttipä kaukana horisontissa Suursaarikin. Olimme todella lähellä naapurin rajaa.

Päiväkahvi, joka oli alunpitäen tarkoitus nauttia rantakalliolla, jouduttiin sateen sattuessa juomaan ahtaassa katoksessa venelaiturin tuntumassa. Päiväkahvin aikana kastettiin kerhomme aidon karhunpennun näköinen maskotti Otso Kuovza Europaksi. Kastetoimituksen suorittanut Esko Njealljestä oli sonnustautunut tilaisuuden kunniaksi juhlavaan, uutuuttaan kiiltelevään, mustaan jätesäkkiin.

Hiihtoviestikin hiihdettiin ratamestarina toimineen Sepon opastamina. Jottei kisa olisi ollut liian helppo, hiihto suoritettiin ilmapallo reisien välissä. Voiton tässä riemullisessa kilvassa vei Alppaksen joukkue, saaden vuodeksi haltuunsa Ulko-Tammio - kiertopalkinnon. Seuraaviksi sijoittuivat Njealljen ja Ovtsin joukkueet.

Voittajajoukkue Alppaksen tyylinäyte.

Saaren valvoja kertoili saaren historiasta ennen saarikierrosta.

Lauantai-iltana kilpailtiin myös laulun taidossa. Karaokekilvan voitti nuorten muusikoiden trio nimenään (muistaakseni) Tammion Tanupäät. Tuore välitön tulkinta ja eläytyminen esitykseen toi heille ansaitun voiton. Heidän voittajakappaleensa oli nimeltään Rafaelin enkeli.

Saimme nauttia myös sulokkaan tanssi- ja lauluyhtye Lörtsyjen esityksestä. Varsinkin Paavon jalka nousi uskomattoman veikeästi, joten yhtyeen suosio lienee taattu (vinkiksi niille, jotka suunnittelevat keveää musiikillista ohjelmaa tilaisuuksiinsa).

Yhteislaulut supistuivat vähiin ja tanssia ei saatu ollenkaan, sillä varaamamme pelimanni jäi Tammion saareen "mottiin", kun sään haltija teki meille tepposet, emmekä yksityismoottorilla päässeet hakemaan häntä voimakkaan tuulen takia. Aallokko olisi hakannut moottoria niin, että pelkäsimme "kippari" Timon katkenneiden kylkiluiden lisävaurioita.

Iltanuotiot kuitenkin paloivat myöhäiseen yöhön. Jutusteltiin tuttujen kanssa ja uusia ystävyyssuhteita solmittiin.

Sunnuntaiaamuna kierrettiin Anjan laatima luontopolku. Visaisia kysymyksiä oli reitin varrella 12. Ainoastaan Niinikosken Eero tiesi kaikkiin oikeat vastaukset. Hyvänä kakkosena suoriutui kuitenkin Alppaksen Timo Kanerva 10:llä oikein vastauksellaan.

Voimakas tuuli vauhditti matkaamme kotiinpäin. Moottorin kuljettaja ei uskaltautunut ylittämään aavaa merenselkää, joten saimme ihailla uusia maisemia moottorin luoviessa saarien suojissa. Silti kannella olijat saivat suolaisia terveisiä meren kuohuista.

Kiitokset teille kaikille mukana olleille. Teitte retkestämme onnistuneen monista vastoinkäymisistämme huolimatta.

Kuovzalaisten järjestäjien puolesta **Sirkku Kanervio**
Kuvat **Seppo Lonka**

Tunturiharrastus ja tuntu

Kaikki tunturit ovat samalla vuoria. Kuolan niemimaan itäkärjen ja Grönlannin länsirannikon välisellä alueella asuvat kansat ovat alkaneet aikoinaan kutsua vuoriaan tuntureiksi saamen, suomen, ruotsin, norjan, färin, islannin ja tanskan kielillä. Suomen kieleen sana tuli saamesta, skandinaavisiin kieliin osaksi epaselvästi muinaisgermaanin kiveä, kalliota tai ylätasankoa tarkoittavista sanoista. Venäjän kielessä ei omaa sanaa ole. Maisemallinen vaihtelu on koko tuntureiden alueella suuri. Sama tai liki samanlainen maisema ja osin luontokin toistuu alueen ulkopuolella pohjoisilla ja osaksi eteläisilläkin leveyspiireillä huomattavasti suurempana alueena. Perinteisillä kulttuureilla on omat piirteensä, mutta nekään eivät suurella tavalla eroa maisemaluonteeltaan vastaavilla alueilla olevista.

Aivan 1800-luvun alussa nousivat vuosituhansia kuljetuille ylänkömaille ensimmäiset vapaa-ajan kulkijat, turistit. Englannista Norjan kesäisille lohijoille saapuneet herrasmieskalastajat huomasivat nopeasti myös ympäristön korkeiden rinteiden ja huippujen avaamat toisenlaiset mahdollisuudet virkistykseen. Syntyi tunturiharrastus. Vuosisadan puolivälissä heitä seurasivat mannermaiset matkailijat voimakkaasti kasvavana virtana. Pian olivat jo isäntämaan kansalaiset valmiita seuraamaan esimerkkiä yhä niukkoina työstä vapaina aikoina. Vaikutus ulottui nopeasti Ruotsiin, mutta muut alueet saivat odottaa omaansa vuosikymmeniä.

Tarve vaihtaa uuteen harrastukseen liittyviä kokemuksia ja saada kumppaneita tunturivaelluksille synnytti ensimmäisen tunturikerhon. Tämä oli Bergen Fjellmannalag (Bergenin Tunturimiesten Seura). Ensimmäisten kerhojen ja järjestöjen esikuvina olivat englantilaiset ja mannermaiset alppikerhot. Nykyaikaan ehdittäessä on yksi kerrallaan koko tuntureiden alue tunturiharrastuksen ja tunturijärjestöjen kattama.

Seuraavassa kootaan "maailman kalkki tunturikerhot ja -järjestöt" yhteen, mikä tapahtuu ensimmäisen kerran. Erottuvimmat piirteet esitellään sahkösanomakielellä. Varsinkin viisi vanhinta edellyttäisivät kukin paksun kirjan kokoisen kuvauksen tekemään oikeutta tapahtuneelle todellisuudelle. Siinä määrin suunnaton on käveltyjen ja hiihdettyjen penikulmien, noustujen huippujen, järjestettyjen tapaamisten, pidettyjen kurssien, viitoitettujen reittien, rakennettujen tukikohtien, toteutettujen näyttelyiden, yleisötilaisuuksien, kampanjoiden, julkaisutoiminnan, juhlien ja muun monimuotoisen toiminnan sekä rikkaan sosiaalisen ulottuvuuden antaminen ollut.

(Tilanne Suomessa oletetaan pääpiirteissään tunnetuksi.)

NORJA

Den Norske Turistforening, DNT, (Norjan Matkailuyhdistys), perustettu 1868, jäsenmäärä yli 150 000, lehti Fjell og Vidde (Tunturi ja Vidda), vuosikirja, osoite Postiboks 1963 Vika, N-0125 Oslo 1, puhelin 99O47-2-832550.

Tunturijärjestöistä vanhin, 50 alueellista matkailuyhdistystä kattavat lähes koko Norjan. Luonut 18500 km:n mittaisen reittiverkoston (enemmän kuin Oslosta Tokioon ja takaisin) sekä 313 tunturitupaa ja -asemaa. Laaja kurssiohjelma tunturi-, jäätikkö-, kiipeily-, ohjaaja- ja luonnonsuojeluosaamiselle. Ohjattujen tunturi- ja teemavaellusten valikoima. Itsenäinen 3000-jäseninen Bregruppa (Jäätikköryhmä) jäätikkö- ja kiipeilytoimintaan; lehti Breposten (Jäätikköposti). Ungdomsgruppa (Nuorisoryhmä) lapsi- ja varhaisnuoritoimintaan. Koko maan kattava ulkoilupuhelin sää- ja kelitiedoille, jne. Koko pitkän historian aikana korkeatasoinen tunturitoiminta on ollut niin tuloksellista, että järjestö on tekemässä kurssinmuutosta jäljellä olevien alueiden suojelemiseksi.

Norsk Tindeklub, NTK, (Norjan Tunturikerho), perustettu 1908, jäsenmäärä vajaa 400, lehti Tindeposten (tarkasti: Terävien huippujen posti), osoite Postboks 8309 Hammersborg, N-0129 Oslo, ei puhelinta.

Tunturikerhoista toinen, jolla on pääsyvaatimus; poikkeuksellisen korkea pääsyvaatimus edellyttää näytettyjä, ei vain rutinoituneita, vaan kunnostautuneita kalliokiipeilytaitoja. Alun alkaen yleistunturiharrastuskerho kasvoi nopeasti puhtaaksi kiipeilykerhoksi; kuitenkin myös paljon naisjäseniä . 3 tukikohtaa. Ainutkertainen historia painokkuudeltaan .

RUOTSI

Svenska Turistföreningen, STF, (Ruotsin Matkailuyhdistys), perustettu 1885, jäsenmäärä 345000, lehti Turist (Matkailija), vuosikirja, osoite Drottninggatan 33, Box 25, S-101 20 Stockholm, puhelin 99046-8-790310.

Suurjärjestö, joka on läpäissyt huomattavalta osalta Ruotsin matkailuelämän. 85 piiriyhdistystä ulkoilutoimintoineen. Luonut tunturialueelle viime vuosisadalta alkaen erittäin laajan reittiverkoston sekä tunturitupa- ja asemakokonaisuuden (60 miehitetty + 20 miehittämätöntä), joista tukikohtia hoitaa yhä. Tunturitaitokursseja. Ohjattuja teemavaelluksia. Maan kattava retkeilymajaverkosto. Vierassatamia. Matkatoimisto, jne. Pitkä ja kunniakas tunturiharrastuksen historia.

Friluftsfrämjandet, (mahdoton käännettäväksi-ajatus ulkoiluharrastuksen edistäminen), perustettu 1892, jasenmäärä 230 000, lehti Friluftsliv-i alla väder (Ulkoiluharrastus-kaikissa säissä), osoite Wallingatan 24, Box 708, S-101 30 Stockholm, puhelin 99046-8-234350.

Syntyhistoria ja luonne muistuttavat pitkälle myöhemmin perustettua Suomen Latua. Alaosastoja yli 500(!). Toiminnan erityisenä ansiona kaikkien ikäkerrosten, eriluonteisten harrastusten ja näiden tasojen huomiointi. Harvinaisen monipuolinen kurssiohjelma. Tukikohtia. Arvostettuja varustetestejä, jne. Vuosisadan alusta 70-luvun puoliväliin ulottuva vuosikirjojen sarja kuuluu alan painokkaimpiin. Komea harrastuksen historia.

Svenska Fjällklubben, SFK, (Ruotsin tunturikerho), perustettu 1927, jäsenmäärä 1500, lehti Fjällklubbsnytt (Tunturikerhouutiset), vuosikirja, osoite Tegeluddsvägen 30, S-ll5 40 Stockholm, puhelin 99046-8-663397.

Toinen tunturikerhoista, jolla on pääsyvaatimus - noin Johtajasusikokemus. 6 paikallisosastoa + Himalajan vaelluksiin erikoistunut alakerho. Korkea jäsentaso asiantuntijoista poromiehiin. Tukikohta. Kursseja. Yli 5000 tunturikirjan kirjasto. Laaja Fennoskandian tunturimaailman kattava Tunturipolitiikka-ohjelma suojeluun monin eri tavoin. Erityisen monipuolinen maailman kaikki vuoristot käsittävä toimintahistoria on lähentynyt tavanomaisempaa tunturiharrastusta Ruotsin kiipeilyliiton perustamisen ja jäsenpohjan laajentamisen jälkeen. Lievästi elitistinen toiminta kuuluu kerhoista näyttävimpiin.

Tunturien maan maisemalliset ääripäät voivat sijaita lähellä toisiaan. Sarek ja Pärlälven.

ISLANTI

Ferdafelag Islands, FI, (Islannin Matkailuyhdistys), perustettu 1927, jäsenmäärä 8200, tiedotuslehti, vuosikirja, osoite Mörkinni 6, Postholf 545, IS-IO8 Reykjavik, puhelin 990354-1-682533.

Perinteellinen harrastustoiminta on sisältänyt vaellukset tuntureilla ja nousut jyrkillä rinteillä maan ainutlaatuisella jäätikköisellä ja tuliperäisellä maaperällä. 9 alueellista matkailuyhdistystä. 29 tunturitupaa tai -asemaa. Yli 200 vuosittaisen vaelluksen ohjelma.

Ferdafelag Utivist, (Matkailuyhdistys "Oleskelu paljaan taivaan alla"), perustettu 1975, jäsenmäärä 1200, tiedotuslehti, osoite Grofinni 1, IS-101 Reykjavik, puhelin 990354-1-14606.

Itsenäisyydestään huolimatta järjestön ja toiminnan luonne eivät eroa edellisestä. Yksi tukikohta.

TANSKA

Dansk Fjeldvandrerklub, (Tanskan Tunturivaeltajien kerho), perustettu 1966, jäsenmäärä 250, lehti Dansk Fjeldvandrerklub, osoite Fiolstraede 36 C, DK-1171 København, puhelin 99045-42-33325689.

Perinteellinen harrastustoiminta on toteutunut erityisesti Norjan ja Ruotsin tuntureilla, jotka ovat lähempänä kuin esim. tunturit etelä-suomalaisia. Toiminta laajeni heti maailman kaikille vuorialueille ja erityisesti "omaan" Grönlantiin. Vuosittaisia yhteisvaelluksia kotimaassa 25.

VENÄJÄ

Murmanski gorodskoi turklub, (Murmanskin kaupungin vaelluskerho), osoite 18304 Murmansk, ulitsa Karl Marksa 25 A, puhelin 41711.

Kirovski oblastnoi turklub, (Kirovskin alueen vaelluskerho), osoite 610000 Kirov, ulitsa Lenina 83, puhelin 90555.

Petrozavodski gorodskoi turklub, (Petroskoin kaupungin vaelluskerho), osoite 185002 Petro-

rijärjestöt

Kuvat: Matti Isotalo

zavodsk, puhelin 71569. Entisen Venäjän Vaellusliiton, nykyisen Venäjän urheiluturismin unionin vaelluskerhojen suunnattomasta määrästä kolmella ovat tunturit omalla alueellaan. Vaelluskerhot toimivat lähellä virallista turismitoimintaa. Vaelluksen mestariurheilijajärjestelmä. Petroskoilaisten alueella sijaitsevat mm. entiset Sallan tunturit, joilla suomalainen tunturiharrastus otti ensi askeliaan länsikairan tunturien rinnalla.

VIRO

Eesti Matkaliit, EML, (Viron Vaellusliitto), perustettu 1989, jäsenmäärä 1200-3000 (maksavia-ei maksavia), ei jäsenlehteä, osoite Raekoja plats 18, EE0001 Tallinn, puhelin 9903722-445339.

Liitto jatkaa 50-luvun puolivälissä perustetun ammattiyhdistysliikkeeseen sidoksissa olleen liiton toimintaa uusista sitoutumattomista lähtökohdista. Tälläkin on ollut edeltäjä 20-1uvun puolivälissä perustetussa järjestössä. Paikalliskerhoja 18. Toiminta jakaantuu jalka-, hiihto-, vuoristo-, vesi-, pyöräily-, luola- ja moottorivaelluksiin, joita jäsenet toteuttavat rinnakkain. Vaelluksen mestariurheilijajärjestelmä, joka tulee olemaan erilainen vastaavasta venäläisestä. Tunturiharrastus on alkanut 1956, minkä jälkeen alalla on saavutettu mittavia tuloksia. Pääkohdealueet ovat olleet entisen Neuvostoliiton, Mongolian ja Kiinan vuorialueet. Vuoristoharrastus on alkanut vuosikymmeniä ennen suomalalsia. Laaja kirjasto sisältää myös suuren määrän tarkkoja vaellusraportteja useimmilta vaelluskohdealueilta.

Pienet tunturikerhot

Pohjoismaissa on kohtalainen määrä kooltaan hyvin pieniä itsenäisiä tunturikerhoja. Usein kyseessä on eriasteisesti suljettu läheisessä tuttavapiirissä pysyvä kerho. Toiset voivat olla avoimia, mutta suuremmin itsestään ääntä pitämättömiä.

Yhtenä esimerkkinä voidaan mainita ruotsalainen Argaladei (tunturi rajalla Norjan puolella), jonka ohjelmassa on esim. järjestöjen välinen yhteistoiminta ja harrastuksen yleisempänä foorumina toimiminen. Kerho ei kilpaile muiden tunturiyhdistysten kanssa, vaan pikemminkin palvelee näitä. Kerho toimeenpanee moniulotteisia retkikuntatyyppisiä vaelluksia, jotka suuntautuvat johtajapätevöitymiseen.

Tunturiharrastusta tekevät järjestöt, joissa tunturiharrastus ei ole päätoiminto:

Alppikerhot eli kiipeilykerhot

Euroopan alppikerhot ovat aikanaan toimineet ensimmäisinä esikuvina tunturijärjestöille. Nykyisin Pohjoismaissa on jokaisessa omiaan, Norjassa ja Ruotsissa noin 30 kummassakin (Suomessa 5). Määrä on kasvamassa nopeasti. Kaikki toimivat myös tuntureilla sijaintinsa ja perinteidensä pohjalta. Erityisesti liikkumis-, hiihto- ja selviytymiskyvyssä ne ovat ylivertaisia suppeampiin tunturikerhoihin nähden varsinaisen toiminta-alueen ollessa monin verroin vaativampi. Toimintamuodot voivat ulottua monisatametristen pystyseinien nousuun tuntureilla talvella ja yöllä otsalampun valossa! Ne sisältävät kuitenkin samanaikaisesti runsaasti varmistettuja nousuja kohtuullisilla rinteillä. Kaksoisjäsenyys on erittäin suositeltava. Erityisesti niille, joille tunturikerhojen liikuntatarjonta on riittämätön. Järjestöyhteistyö tarjoaisi välittömiä molemminpuolisia etuja. Koko maailmassa vuoriharrastuskerhoja on kenenkään tuntematon määrä.

Kiipeily-, jäätikkö- ja vuoristovaellukset turvallisine taitoineen ovat kaikkien tunturijärjestöjen toimintaohjelmissa.

Luontoharrastus- ja luonnonsuoje]ujärjestöt

Järjestöt ovat myös tunturiluonnon tuntemuksessa monia päämittoja tunturikerhoja edellä. Toiminta suuntautuu aika ajoin suoraan Lappiin. Kaksoisjäsenyys ja yhteistoiminta avaavat yhtä lailla välittömiä laajempia malldollisuuksia harrastukselle. Suojelujärjestöjen projektit voivat kattaa puhtaasti tuntureihin liittyviä kohteita. Toiminta voi olla hyvin erikoistunuttakin kuten esim. ruotsalaisella Älvräddarna- (Jokien pelastajat-) järjestöllä - Lapin viimeiset voimataloudesta vapaat joet.

Pohjoismainen partioliike

Partiojärjestöjen ajalliset juuret ovat syvällä tunturimaailmassa. Muun toiminnan lomassa on annettu osin lapsille, mutta varsinkin varhaisnuorille perustiedot ja mielenkiinto tuntureille. Varsinaiset tunturijärjestöt ovat yleensä jättäneet tämän perustan luomisen täysin huomiotta (suurina poikkeuksina Friluftsfrämjandet ja DNT). Lukemattomat nuoret ovat vartuttuaan siirtyneet vaikuttajiksi tunturijärjestöihin.

Vapaaehtoisen pelastusvelun järjestöt

Alueen toimintavalmiuksien hankkiminen ja ylläpitäminen tunturialueilla on aina sisältänyt myös tavanomaista tunturiharrastusta.

Opaskerhot

Pohjoismaiset ammattituntur ioppaat ovat perustaneet omia yhdistyksiä hoitamaan etujaan (Suomessa 2). Kokeneet tunturissa kulkemisen oppaat eivät juuri ole ehtineet kerhoissaan liikkumista harjoittamaan.

Yhteistoimintajärjestöt

Yhteistoimintajärjestöjä on Pohjolassa vähän, lähinnä Norjassa:

Friluftslivets Fellesorganisation, FRIFO, (Ulkoilun Yhteisjärjestö), käsittää mm. DNT:n, partiojärjestöt, metsästäjäin- ja kalastajainliiton, 4-H-järjestön ja Hiihtoliiton, yhteensä puoli miljoonaa jäsentä. Kohteina ovat olleet mm. veikkausvarat, jokamiehenoikeus, terveys, urheilu, maastomoottoriliikenne jne.

Norsk Fjellsportforum, NF, (Norjan tunturiurheilufoorumi), sisältää tunturijärjestöt ja kurssien järjestäjät, yhteensä useita kymmeniä. Kohteina ovat mm. kurssiyhteistoiminta jäätikkö- ja kiipeilytoiminnassa, tunturiharrastajien teoreettisen ja käytännöllisen pätevyyden nostaminen, luonnonmukaisen ja turvallisen harrastuksen edistäminen jne.

Samarbeidsrådet for Naturvernsaker, SRN, (Luonnonsuojeluasiain Yhteistoimintaneuvosto), on yhdistänyt DNT:n, Norjan Luonnonsuojeluliiton, Norjan Kalastajain ja Metsästäjäin Liiton sekä tarkkailijana Maailman Luonnonsäätiön WWF:n. Kohteina ovat kaikki suojelusuunnitelmat, maastomoottoriliikenne, metsien moninaiskäyttö jne.

Ruotsissa on viranomais- ja järjestöyhteistoimintaneuvosto tunturiturvallisuutta varten.

Muut järjestöt

Kuten tunnettua, lukemattomat urheiluseurat, kanoottiseurat, erilaiset aatteelliset järjestöt jne. harjoittavat aika ajoin satunnaisempaa perusharrastusta. Aivan erikseen toimivat järjestöt, joiden toiminta kohdistuu Lappiin, mutta täysin ilman tunturiharrastusta. Näistä ovat huomionarvoisia saamelaisuutta tukevat yhdistykset, jotka toimivat yhdellä harvoista alueista, mitkä erottavat tunturiharrastuksen vuoriharrastuksesta ja jonka tuntemusta ilman tunturiharrastuksessa ei voi todella menestyä.

Näköpiirissä ei ole järjestöjen samankaltaistuminen. Pikemminkin jokainen kulkee maantieteelliseltä ja historialliselta pohjaltaan kohti kokonaisnäkemystä harrastuksen edellytyksistä, mahdollisuuksista ja vaikutusmahdollisuuksista. Jäljellä olevien tunturialueiden suojelu on tulossa voimallisesti itse harrastuksen tekemisen rinnalle. Kokonaisnäkemyksen tavoittamisessa ovat toistaiseksi onnistuneet järjestöistä vasta kaikkein vanhimmat. Kuten tunturivaeltajat ovat tuntureilla käyttäneet aikanaan karttojen toisintoja "taloudellisista" aivan nykyaikaisiin, ovat myös tunturijärjestöt käyttäneet eri aikoina erilaisia "karttoja" toiminta-ajatuksensa toteuttamiseksi. Niiden mukaisesti on tavoitteet asetettu ja saavutettu! Järjestöjen väliset vaikutteet ja yhteistyö avaavat niille täysin uudentasoisen ponnistuspohjan! Uudet toimintaulottuvuudet antavat mahdollisuuksia erityisimmin mukaan kaivatuille nuorille ikäpolville!

Matti Isotalo

Saamelaisten omat järjestöt

Viime numerossa esiteltiin saamelaisuuden hyväksi etelästä käsin toimiva "lantalainen" järjestö, viime vuonna 60 vuotta täyttänyt Lapin Sivistysseura. Nyt on esittelyvuorossa saamelaisten omat Suomessa toimivat ja yhteispohjoismaiset järjestöt.

Suomessa toimivia saamelaisjärjestöjä

Suomen vanhin saamelaisyhdistys on SAMI LITTO, joka toimii Inarissa. Se perustettiin v.1945 Pohjanmaalla saamelaisten ollessa evakossa. Yhdistys ylläpitää Inarin saamelaismuseota ja jakaa vuosittain stipendejä saamelaisopiskelijoille.

SAMI SIIDA toimii Utsjoen paikallisena saamelaisyhdistyksenä. Yhdistys on järjestänyt mm. musiikkileirejä saamelaislapsille.

Enontekiöllä toimii 1960-luvun lopulla perustettu saamelaisyhdistys JOHTTI SAPMELACCAT. Se järjestää vuosittain Marianpäivän juhlat sekä osallistuu kunnallispolitiikkaan ja yhteistoimintaan Ruotsin saamelaisjärjestöjen kanssa.

SOADEGILI SAMISEARVI toimii Vuotsossa 1970-luvun alusta lähtien. Yhdistys tallentaa Sodankylän entistä ja nykyistä elämää.

Inarin saamelaisyhdistys on v. 1983 perustettu ANARA SAMISEARVI

DEANU KULTUR JA MUSEASEARVI toimii Tenojokilaaksossa lohenkalastuksen ja museotoiminnan hyväksi.

Saamelaisopiskelijoilla on oma järjestönsä SUOHPAN, joka toimii sekä Oulussa että Rovaniemellä. Opiskelijat ovat olleet mukana toimittamassa mm. Sapmelas-lehteä.

SAPMELAS DUODJARAT-SAAMELAISTEN KÄSITYÖNTEKIJÄIN YHDISTYS toimii Inarissa.

Helsingissä toimii ulkosaamelaisten (kotiseutualueen ulkopuolella asuvien saamelaisten) yhdistys CITY-SAMIT RS.

Yhteispohjoismaiset saamelaisjärjestöt ja elimet

V .1956 perustettiin SAMIRADDI SAAMELAISNEUVOSTO, toimipaikka Utsjoki. Sen tehtävänä on hoitaa yhteisiä asioita saamelaiskonferenssien (pidetään 2-3 vuoden välein) välillä. Se myös järjestää saamelaiskonferenssit. Kesällä 1992 oli 15. saamelaiskonferenssi ensimmäisen kerran napapiirin ulkopuolella: HELSINGISSÄ. Sen jäseninä on neljä jäsentä kustakin kolmesta maasta.

V.1972 perustettiin saamelaiskonferenssin ehdotuksesta POHJOISMAINEN SAAMELAISINSTITUUTTI SAMI INSTITUHTTA. Se toimii Norjan Kautokeinossa. Työmuotona on tehdä aloitteita, järjestää ja käynnistää selvitystyötä, suunnittelua ja tutkimusta sekä toteuttaa projekteja. Instituutti on julkaissut mm. ensimmäisen oppikirjan saamelaishistoriasta (Samiid historja, Samuli Aikio 1980).

SAMI GIRJECALLIID SEARVI, SAAMELAISTEN KIRJAILIJOIDEN YHDISTYS, on perustettu v. 1979. Se on palkinnut stipendein saamelaisia kirjailijoita. Liiton tunnuslauseena on outakoskelaisen Hans-Aslak Guttormin runo: "Saamenkieli, kultakieli/miksi nukut, synkkenet/ et saa laata kuulumasta/nyt kun vieraat kielet, mielet sulle/jo hautaa kaivavat/...". Kirjailijoiden keskeinen tavoite on saamenkielen aseman laillistaminen.

SAMI OAHPAHEADDIISEARVI, SAAMELAISOPETTAJIEN YHDISTYS on vuodelta 1983. Se toimii sekä kulttuuriettä ammattijärjestönä.

SARAHKA- on yhteispohjoismainen naisten yhdistys.

Saamelaiset yleismaailmallisessa järjestössä

Saamelaiset liittyivät v.1976 ALKUPERÄISKANSOJEN MAAILMANNEUVOSTOON (WORLD COUNSIL OF INDIGENOUS PEOPLES WCIP). Järjestöön kuuluu myös Amerikan mannerten intiaaneja, eskimoita sekä Australian ja Oseanian alkuperäiskansoja.

Saamelaiselimet Suomessa

KOLTTASAAMELAISTEN KYLÄKOKOUS edustaa saamelaisten perinteistä hallintoa ja itsehallintoa. Sen puheenjohtaja valitaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Pj. on vuodesta 1972 lähtien toiminut sivutoimisesti valtion palveluksessa. Kyläkokoukset tekevät viranomaisille esityksiä ja antavat lausuntoja kolttaväestöä koskevissa asioissa.

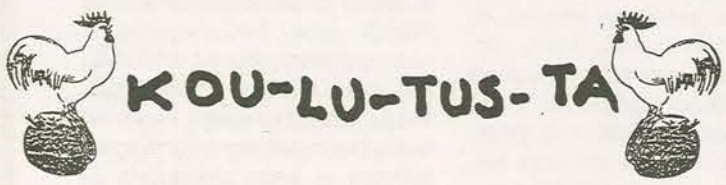
Vuonna 1960 perustettu SAAMELAISASIAIN NEUVOTTELUKUNTA, Rovaniemi, kuuluu valtioneuvoston kanslian alaisuuteen ja yhteyteen. Puheenjohtajana on Lapin maaherra ja jäseninä kahdeksan valtioneuvoston kahdeksi vuodeksi kerrallaan nimeämää henkilöä. Puolet jäsenistä edustaa saamelaisvaltuuskuntaa, puolet ministeriöitä. Se valmistelee ja tekee ehdotuksia valtioneuvostolle, seuraa saamelaisten elinolojen kehittymistä, tekee aloitteita ja antaa lausuntoja saamelaisväestöä koskevissa kysymyksissä.

SAAMELAISVALTUUSKUNTA eli SAMI PARLAMENTA. Siihen valitaan 20 jäsentä joka neljäs vuosi vaaleilla saamelaisista. Äänioikeutettu on jokainen saamelaiseksi määritelty Suomen kansalainen. Jokaisesta saamelaisalueen kunnasta kuuluu valtuuskuntaan vähintään kaksi edustajaa. Valtuuskunta valvoo saamelaisten oikeuksia ja edistää saamelaisten taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oloja. Se tekee aloitteita ja esityksiä ja antaa viranomaisille lausuntoja saamelaisia koskevissa kysymyksissä. Saamelaisvaltuuskunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja nimeää jaostot. SAAMELAISVALTUUSKUNNALLA EI OLE PÄÄTÄNTÄVALTAA.

Asetus saamelaisvaltuuskunnasta annettiin v.1973. Toimisto sijaitsee Inarissa se pitää rekisteriä Suomen saamelaisväestöstä.

LÄHTEET:
Lappi 2, Karisto 1984
Saamenmaa-Sapmi-esite 1989
Lapin Sivistysseuran arkisto

Eeva Puranen

Materiaali eräretkeilyn talvikurssia varten on valmistunut. Nyt on Tunturiladulla käytettävissä hyvä koulutusohjelma kesä- ja talvikurssia varten.

Kurssien järjestämisestä huolehtivat pääasiassa paikalliset kerhot. Tiedottaminen tapahtuu lähinnä Tunturilatu -lehden ja/tai kerhon oman toimintamuistion välityksellä. Saadakseen mukaan järjestävän kerhon toimialueelta eräretkeilystä kiinnostuneita henkilöitä, kannattaa harkita kursseista tiedottamista muillakin tavoin. Esim. Latu ja Polku -lehdessä Tunturiladun palstalla.

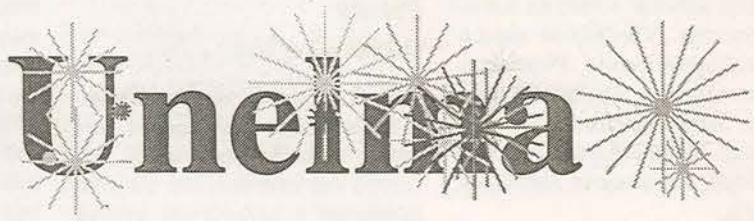
Ensi talvena pidettävään kerhojen toimihenkilökoulutustilaisuuteen on suunnitteilla kutsua kerhojen koulutuksesta vastaavat yhdyshenkilöt. Tällöin tutustumme valmiisiin koulutusohjelmiin. Myös kouluttajakoulutus on suunnitteilla. Miten se on paras toteuttaa, on vielä avoin.

Tunturiladun tapahtumissa, lähinnä kesä- ja talvipäivien yhteydessä voisi olla hetki koulutukselle. Tunnin tai parin tuokio yhdelle retkeilyyn liittyvästä asiasta. Tulevien tapahtumien järjestäjien toivomme ottavan tämän harkintaansa.

Odotamme Sinua ja ystävääsi mukaan eräretkeilykoulutukseen, järjestäjänä tai osallistujana.

Koulutustoimikunnan puolesta **Terttu Civil**

Ps. Ensi vuoden Tunturiladun järjestämän Erävaelluksen SM-kilpailun voi ottaa myös koulutuksellisesti. Järjestelyihin osallistumalla näkee mm. monta erilaista suoritusta samasta tehtävästä.

Tämä ruskaretki ei ole totta, se on vain unelma, toive sellaisesta retkestä jonka kuvittelen ja soisin sen itselleni joskus toteutuvan. Ehkä sitten kun olen iso.

... seurassani on vaelluskumppani, yhtä kokematon retkiasiassa kuin minäkin.

Parhaan kykymme mukaan olemme ennakkoon paneutuneet retkeemme. Kaikkea pitäisi olla mukana riittävästi, mutta ei mitään turhaa eikä liikaa. Kevyttä, kestävää, käytännöllistä. Siinä ohjeet joiden mukaan olemme varusteemme kasanneet. Näin olemme oppaat lukeneet ja polkuja tallanneilta ihmisiltä kuulleet.

Olemme varautuneet vastaanottamaan erilaisia kokemuksia, tuntemuksia, näkemään värikästä luontoa ympärillämme, kuuntelemaan hiljaisuutta tai syksyn myrskyä pimeässä yössä.

Kuinka sade- tai kastepisara putoaa jo pudonneelle keltaiselle vaivaiskoivun lehdelle, kuinka jo harvalukuiseksi käyneet lintuparvet pyrähtävät lentoon, huutaen mennessään vapauden riemusta.

Ja sitten matkaan..... Olemme juna- ja linja-automatkojen jälkeen sen tuntemattoman polun alkupäässä josta lähdemme viikoksi tunturiin. Kepeästi siinä "nokialaiset" nousevat kohti tuntureita jotka ovat vielä arvaamattoman monen kiveliön takana, mutta päämäärämme ja tavoitteemme selvästi havaittavissa.

Kivet ja juuret edellisen yön kasteesta vielä märkänä ja liukkaina pistävät kumikengän nuljahtelemaan aivan vaarallisen liukkaasti, täytyy ihan terästäytyä välttääkseen tapaturmat ja pettymykset joita se toisi hyvin suunniteltuun retkeen.

Olemme sopineet, että kun tuntuu sille että on tauon paikka,se on silloin siinä, otamme ryypyt päivän vesivarastosta jonka päivittäin olemme ajatelleet riittävän.

Taukojen jälkeen taas matkaan. Siinä matkalla ihmettelemme maisemia, vaihdamme mielipiteitä, kommentoidaan, kiiruhdetaan hitaasti, kuunnellaan luontoa ja jälleen pysähdymme tarkkailemaan jotain ja ihan niin pitkäksi aikaa kuin tarve vaatii. Näin tapahtui kaikkina päivinä, aina tilanteen mukaan.

Viikon ohjelman olemme suunnitelleet siten että se sisältää kaikkea sitä mitä luonto milloinkin tarjoaa.

Ihmettelemme naavan kasvua, keloja, pahkoja, suuria muurahaispesiä, soita, pitkospuita, kasteessa hyvin erottuvia hämähäkinseittejä, marjaisia puolukkamättäitä, punertavia soita, hyvin värikkäitä mustikan ja riekonmarjan patjoja jotka täyttävät kokonaisen tunturin rinteen, ohi juoksevia porolaumoja sekä laumasta eksyneitä yksittäisiä hirvaita.

Kalastamme, valmistamme ruokaa, autiotuvilla joissa yövyimme myös saunoimme. Keskustelimme vastaantulevien kanssa, istuimme iltoja revontulien loistaessa taivaalla ja tiuhaan vaihtaen väriään ja muotoaan. Tummat syksyn lämpöiset yöt nuotion loisteessa olivat ruskaretken parhainta antia. Paistoimme räiskäleitä, Ah kuinka hyvälle ne maistuikaan päivällä kerättyjen mustikka- puolukkasurvoksen kera.

NUUSKAKAIRASTA...

Oli maa kaukana Pohjolassa...

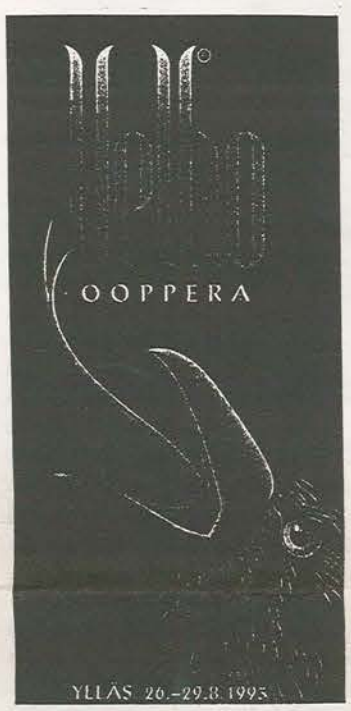
"Oli maa kaukana Pohjolassa. Oli maa säihkyvä revontulitten, revontulitten äärilä, revontulitten äärilä."

Näin alkaa vuoden suurimman kulttuuritapahtuman libretto Äkäslompolon Velhoniemessä, kyseessä on Velho-ooppera, suurproduktio, jonka synty alkoi jo 1989 ja lopullinen huipennus oli maailman kantaesitys elokuun 27:ntenä tänä syksynä.

Velho-oopperan libreton on laatinut Ylläksen oma velho eli Uuttu-Kalle, siviilissä Kalervo Uuttu. Kalle on kerännyt yhteen aineistoa Samuli Paulaharjun, T.I.Itkosen, Johan Turin, Johannes Schefferun ja Ernst Mankerin teoksista. Sävellyksen oopperaan on tehnyt Ilpo Saastamoinen, ohjaus on Keijo Kupiaisen, musiikinjohto Kai-Jussi Jankerin. Pääesiintyjinä on runsas satapäinen Velho-kuoro,laulua harrastavia kolarilaisia, muoniolaisia, pellolaisia, kittiläläisiä ja pajalaisia talkoohenkisiä ihmisiä, solisteina esiintyvät Annukka Hirvasvuopio Sodankylästä, Jaakko Gauriloff Nellimistä ja itse Uuttu-Kalle.

Ja itse esitys sitten. Se alkoi illalla hämärän laskeutuessa ja kesti liki puoleen yöhön. Tunnelmat olivat mykistävät. Ilpo Saastamoisen etninen,jonkin verran shamanistinen musiikki kutsui katsojia istumasijoilleen, porot roukuivat ja tulet syttyivät Velhoniemen muinaiseen asuinpaikkaan. Kylän väki kerääntyi kentälle ja laulut sekä loitsut alkoivat kertoa katsojalle kahdeksan vuodenajan kansasta ja heidän lähikumppaneistaan: haltijoista, maahisista, hyvästä ja pahasta.

Yhteensä liki kolmetuntinen rupeama kului kuin siivillä, siksi kiehtovaa se minusta oli. Musiikki ja teksti luontuivat täydellisesti yhteen. Kaikki käytetyt tehosteet olivat vain pisteinä iitten päälle, ei ainakaan minulle tullut yliampuvan oloista tunnetta. Äänitystekniikka pelasi mielestäni loistavasti, sehän tahtoo herkästi pilata mahtavammankin elämyksen, onhan kyseessä paljaan taivaan alla tapahtuva esitys, jossa ollaan täysin säitten armoilla.

Ilmat suosivatkin Velho-oopperaa, ei sattunut sateita eikä pahaa tuultakaan, ilma oli tasaisen pilvipoutainen ja katsomossakin tarkeni mukavasti istua kelkkahaalari päällä. Vaan niinhän se on, että näkö ja kuulo pelaa huomattavasti paremmin kun varpaat ovat lämpöiset!

Tässä lopuksi tarina Velho-oopperan mukaan hyvästä haltijasta, Tsahkkallista: "Saahkal oli rikhauentuojahaltija. Saahkal oli hyä naisenpuolinen haltija. Soli kahen vaaksan korkunen vain. Se asusteli maaonkalossa ja essiinty aina täysin alastomana... Jos ihminen sillon vanhaan Lapin aikanna rikastua meinas, nin sen hääty nin menetellä, että ensin hääty löytää Saahkalin onkalon suu ja asettaa heinäkenkä siihen ja jäädä sitte oottelemhaan. Nii kohtapa Saahkalse hyä haltijakanto sen ihmisen heinäkengän kultarahoja täythöön."

☆ ☆ ☆

Äkäslompolon palo- ja pelastuspalvelupuoli on saanut kesän aikana tuntuvan parannuksen. Äkäslompoloon on perustettu oma VPK ja sammutuskalustoakin on jo saatu, eli elokuussa Kolarin VPK luovutti miehistönkuljetusauton VPK:n käyttöön. Kunnan kanssa tehdään syksyn aikana sammutussopimus. VPK:laiset ovat harjoitelleet tiiviisti koko kesän. Tulevaisuudessa on nousemassa Äkäslompoloon oma paloasema.

☆ ☆ ☆

Ylläksellä käytiin myös Tunturisuunnistuksen SM-kisat velhoviikonvaihteessa. Kisat olivat lähinnä hiihtosuunnistajien bisneksiä, sillä alan harrastajat olivat pohjustamassa ja tarkistamassa kuntoaan tulevan talven koitoksia silmällä pitäen. Kaikkiaan suunnistajia oli noin 700 ja lisäksi tiettävästi yksi karhu. Karhu ei kisakorttiaan leimannut, mutta suoritti perusteellisen valvonnan rastilla numero 7, jonne sitten varsinaisella valvojalla ei niin paljon yhtäkkisesti asiaa ollutkaan...

☆ ☆ ☆

Tässähän tämä Nuuskakairan kesä sitten on mennytkin kiihkeästi hillan poiminnassa, käytännön saksan kursseilla turistien kanssa, ja nyt ootamma vain talvea. Almanakan mukaan se on ainakin tulossa, saa sitten nähdä kumpi tulee kuitenkin tässä ensin ruske vai ruska?

Jaspis

ruskaretkestä

Siinä elävää tulta katsellen - suorastaan tuijottaen, savun kiiriessä syyspimeälle taivaalle, välillä tuulen vireen tuomana silmiä kirvellen, tulen kasvojamme lämmittäen niin kiehtovasti, että suorastaan ajatuskin pysähtyy ja tulee mieleen, voi kun kaikilla olisi joskus elämässään tilaisuus samaan. Siinä tummuvassa illassa otamme ns "yömyssyt", lääke jota meillä on varattu ennalta ehkäisyyn vilustumisia vastaan. Vaelluskumppani kylläkin luotti pienempään pulloon jossa luki Echinaforse.

Tummat joet kiemurtelivat polkujemme varsilla, tumma suovesi nuoli pohjakiviä ja kiirehti vilkkaasti kohti väljempiä vesiä. Suvantopaikoilla kalastimme tammukkaa illan loimukalaksi.

Viikko meni liian nopeasti, oli siinä ensikertalaiselle aivan liikaa uutta aistittavaa yhdelläkertaa. Viikko päätettiin jo lähtiessä suunnitellulla tavalla. Saavuimme retken päätteeksi tiettyyn ravitsemuskohteeseen. Siellä saimme peseytyä ja vaihtaa puhtaat- ja matkavaatteet päälle. Ruokailimme ihan pitemmän kaavan mukaan.

Sitten kohti kotia ja uusia suunnitelmia, unohtamatta mitään viikon aikana koetusta, iloisina onnistumisesta. Opimme tuntemaan ja luottamaan toisiamme, varmenpana vastaanottamaan haasteita ja uusia vaativia vaelluksia. Viikko osoitti ettei välillämme ollut mitään erimielisyytta ei edes pienintäkään. Olikohan viikko liian lyhyt tai retki liian vaatimaton rasituksiltaan kun emme kohdanneet vaikeuksia. Emme kyllä lähteneet niitä hakemaankaan, eikä vast edeskään jos joskus retken teemme.

On hienoa tulla retkeltä sovussa vaikka käsi-kädessä, kaikki nayttää paremmalta, valoisalta ja usko tulevaisuuteen rakentaa yhteisiä polkuja tasoittaa tietä suunnitelmille. Tällaisiä polkuja meidän jokaisen olisi helppo kulkea, toinen toistamme tukien, vahvistaen, uskoen ja luottaen lähimmäiseen jos vaikka vaikeuksia tulisikin niin ne voitetaan.

Ystäväni me teimme sen, me yhdessä, hienon ruskaretken. Kiitos, että sain olla mukanasi kokemassa parasta syysaikaa, värikästa Lapin ruskaa. Uskon, että meillä on vielä monta vaellusta. En tiedä, etkä sitä tiedä sinäkään onko ne tulevat retket yhtä hyviä, onnistuuko seuraavat yhtä hienosti. Uskon, että onnistuu, kaikkihan riippuu meistä itsestämme. Kuinka siihen ja millä mielellä siihen asennoidumme jo lähtiessä ja retkeä suunniteltaessa.

Jos lähdemme mielellä, että vaikeudet voitetaan, me voitamme ne. Voitto on jo se kun koettelemustenkin jälkeen olemme samaa mieltä retken tarkoituksesta, luonnosta, siitä mitä koimme mitä näimme ja aistimme ja miten asennoiduimme suureen luojan luontoon. Luotamme toisiimme vielä sittenkin kun tuntuu sille, että nyt en enää jaksa, kun rinkka painaa ja kenkä hiertää, on jano ja on nälkä, kylmä ja sataa. Kaikki nämä ponnistelut tuntuvat turhille. Helpompaa oli ilman rasituksia, ilman tiettyä huolellisuutta ilman että tietää koko retkeä olleenkaan.

Mutta synkänkin yön jälkeen tulee uusi päivä, kirkas, aurinkoinen tulee myös kevät ja kesä sekä tapahtuu paljon ennen seuraavaa retkeä Niinkuin kesäinen sade huuhtelee pölyt piiloon niin myös lämmin, läheinen suhde, tilapäisesti erimieltäolevaan ystävään, huuhtelee paljon pois. Unohdetaan kipeät paikat vastoinkäymisistä.

Jos silloin vielä luottaa toiseen, hänen onnistumiseensa, sitkeyteen ja varmuuteen se on sitä joka saa uskoa tulevaisuuden uusille poluille Ei tasaiset polut, eikä pelkkä päivänpaiste johda pysyvään onneen. Autuus asettuu siihen sieluun, jolla on kosketus salattuun, jota ei näe, mutta jonka vaistoaa, jonka läsnäolo lämmittää kylmässä, valaisee pimeässä ja antaa kyvyn edetä elämän erämaassa päämäärää kohti turvallisin mielin.

Tulethan vielä kanssani ystäväni... vaelletaan suurille tunturreille.

KAKE

JÄSENLEHTI TUNTURILATU

Vastaava toimittaja:
Kyösti Lamminjoki

Toimitussihteeri:
Antti Karlin, Haapaniemi
23500 Uusikaupunki
pk. 922-34418

Julkaisutoimikunta:
Kyösti Lamminjoki, Hannu Hiltunen, Marita Maula, Matti Rekola ja Antti Karlin (siht.)

Rakkaa rakkaa . . .

Tunturien kivikossa kulkeminen on hauskaa. Laajat "pirunpellot" eivät ole vaellusesteitä, eikä niitä kannata lähteä kiertämään. Mutta mikä on taktiikka ja tekniikka?

Kuljettuani kerran tuntikausia kivierämaassa, missä harmaata rakkaa oli silmän kantamattomiin, aloin miettimään miten tämä homma oikein menee? Miten valitsen reitin, mihin katson ja mihin jalkani pistän ?

Kuvitelkaapa tilannetta missä kokenut kivikossa kulkija paahtaa raskas rinkka selässään katsojasta poispäin: Rinkka voi kallistella puolelta toiselle, mutta sen painopiste pysyy koko ajan samassa linjassa pysty- ja sivusuunnassa. Rinkan alta näkyvät vain puolelta toiselle vilistävät jalat, milloin pidempinä, milloin lyhyempinä.

Kurunpohjan kivikkoa, isoja lohkareita tai keinuvia laattoja, jotka ovat kaiken lisäksi vielä kosteitakin.

Rakkaa on monenlaista

Vaeltajan piristykseksi kivikot ovat erilaisia ja epämääräisiä. Toisissa pääsee mukavaan kävelyrytmiin, kun taas toisissa kivet ovat asettuneet sopimattomasti ja vaellus ei suju. Kivilaji sekä kalliolaattojen suuntautuminen vaikuttavat rakan laatuun.

Pahimmat louhikot ovat kurujen pohjilla ja jyrkänteiden alla. Näissä tuoreissa kallion sortumissa kivet ovat teräväsärmäisiä, eri kokoisia ja usein niin suuria, että niiden ylitse joutuu kiipeämään. Tavallisen tunturirakan on routa asetellut tuhansien vuosien aikana kulkijalle sopivaksi. Kivet ovat säännöllisen kokoisia, pyöristyneitä tai laattamaisia tai "piru on tasoitellut peltonsa". Varsinkin lumenviipymäpaikoilla kivikko on kuin jyrätty tasaiseksi.

Tärkeintä on vauhti!

Kivikossa kulkevan on oltava jatkuvasti liikkeessä. Tasapainoa on helpompi pitää yllä liikkeessä kuin paikallaan ollen. Ja mitä kovempi vauhti on takana, niin sitä helpommin raskasta massaa voi siirtää hetkellisesti ylöspäin tai eteenpäin. Vauhtia voi hyödyntää monella tavalla ja kivikossa kulkija ottaakin "spurtteja" silloin tällöin.

Kilometrisen kivikon ylittämiseen menee hieman enemmän aikaa kuin samaan matkaan kovalla polulla. Vaikka jalat tuntuvat liikkuvan 10 km/tunnissa, niin vartalo etenee vain 3 - 5 km/tunnissa. Syynä on se, että jalat liikkuvat paljon sivusuunnassa sopivaa ponnistuskohtaa etsien. Suuremmissa kolukoissa reitti vielä mutkitteleekin.

Jalkoihini en katso

Näinhän se on! Kokenut kivikossa kulkija ei katsele jalkoihinsa. Vaellukselle lähdetään katsomaan pääasiassa maisemia ja luontoa. Jalkojaan voi katsella vaelluksen jälkeen.

Kivikossa kulkijan katse harhailee 2 - 10 metrin päässä etualalla. Yli kymmeneen metriin skarpattuna silmät tutkailevat maastoa ja aivot rekisteröivät sopivamman reitin. Kymmenestä kahteen metriin reitiltä havaitaan sopivat jalansijat ja kun katse pudotetaan kahden - kolmen metrin päähän, niin silloin todetaan se piste mihin jalka pitäisi asettaa. Vaikka katse on kolmeen metriin, niin silmä vielä havaitsee jalkojen liikkeen. Kauimmin katse viipyy reitinvalintaetäisyydellä, kolmessa metrissä se käy tarpeen mukaan ja vain silmänräpäyksen ajan.

Kokeilkaapa! Tuijottakaa tiiviisti kolmen metrin päässä maassa olevaa kohdetta, vetäkää mahdollinen näköeste, vatsa, sisään ja liikauttakaa jalkaterää. Melko varmasti havaitsitte sen.

Mihin astun, mihin en

Jälkeenpäin olen analysoinut kulkemaani epätasaista kivikkotaivalta ja havainnut, että enimmäkseen olen etsinyt jalansijoja korkeimmilta kohdilta, kivien kärjiltä ja särmiltä.

Reittini on tosin mutkitellut paljonkin, mutta tasaisen vauhdin tunne on miellyttävämpää kuin katkonainen ylös - alas poukkoilu. Pomppiminen rasittaa vaeltajaa ja siksi liike olisi saatava aaltoilevaksi sekä puolelta toiselle keinuvaksi. Kivien kärjillä kulkien on helpompi säilyttää sama korkeustaso, eikä jalkoja tarvitse nostella esteiden ylitse.

Jokainen kivi jolle astuu voi keikahtaa. Isokin! Sitä ei missään tapauksessa sovi jäädä ihmettelemään paikalleen, vaan on säilytettävä vauhti ja liideltävä seuraavalle kivelle. Epävarmalle kivelle astumisen tulisi tapahtua ns."kevyellä jalalla". Ei astuta koko painolla jäykin polvin, vaan kevennetään kiveen kohdistuvaa voimaa notkistamalla polvea.

Joskus on pakko astua kahden kiven muodostamaan koloon. Tällöin on vaarana kengän kiilautuminen tiukkaan ja vauhdin katkeaminen tai sitten eteen siirtyvä polvi voi kolhaista kiveen. Pystysuora astuminen viettävälle pinnalle vaatii varovaisuutta. Kuivalla kivellä kitka on mahtava, mutta märän jäkälän peittämä kivi on petollisen liukas. Viettävälle kivipinnalle astuminen on turvallista silloin kun jalka hakee sivulta ponnistuspistettä. Tällöin ponnistusvoima suuntautuu lähes kohtisuoraan kiven pintaa vasten.

Missä mukavin reitti?

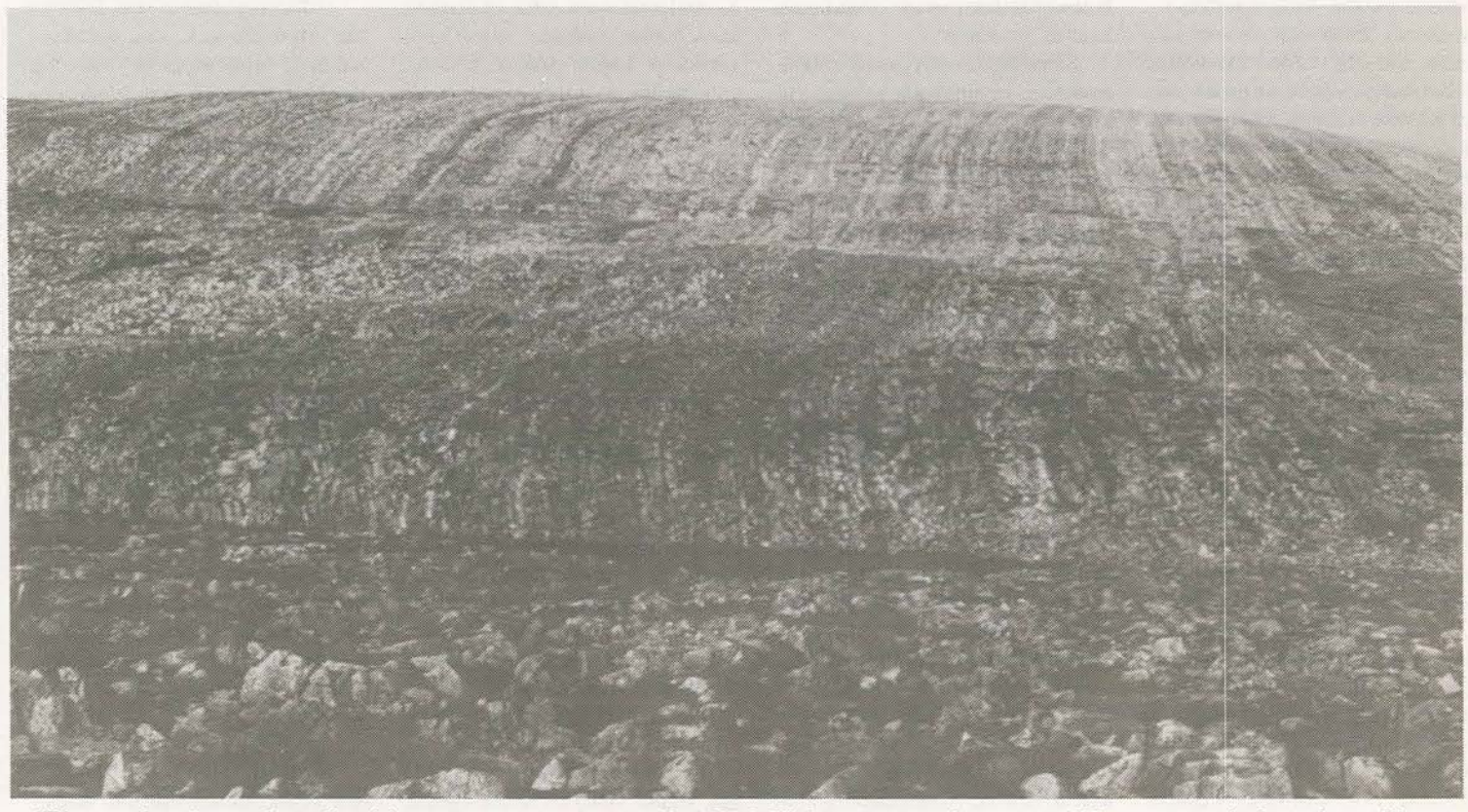
Kivikot eivät ole sitä yhtä ja samaa kolukkoa kokonaan. Välissä voi olla kiinteää kalliota, moreenimaata, vaivaiskoivikkoa ja jopa suota. Tasaista kalliomaata tai kovaa moreenia on joutuisinta kulkea ja niille pyritään. Ylä- tai alamäkeä mentäessä porrasmainen kivikko on jalalle mukavampi kuin viettävä pinta.

Kivikoissakin kulkee poropolkuja! Lukemattomien koparoiden alla kivet ovat murskaantuneet ja pyörineet kolojen täytteiksi. Polkuja kannattaa juovatella, kulkeehan ne helpoimpia kivikoita pitkin ja milloin polku hukkuu, kannattaa seurata papanariviä.

Tervemenoa Rakalle!

Kesätunturit kutsuvat ja tunturien kivikot. Kivikossa kulkemisen taito kehittyy vain erilaisissa maastoissa ja jättämällä ennakkoasenne - "kuolema siellä tulee" - pois. Hyvin harjaantunut ja paljon koheltanut rakassa kulkija omaa herkkätuntoisen kivijalan.

Matti Rekola

"Piru on kyntänyt peltonsa" voisi sanoa tästä maastosta. Alueella kalliolaatat ovat poimuttuneet lähes pystyyn ja laattojen väliin on rapautumisen seurauksena muodostunut moreeni ja kasvillisuus kaistaleita.

VAELLUSPOLUILTA

Kokemuksia vaelluskengistä

Hyvät jalkineet tekevät vaeltamisesta nautinnon. Oikea jalkine oikeaan paikkaan on hyvä ohje, mutta kukapa nyt vaelluksella jalkinevalikoimaa mukanaan kuljettaa. On tyydyttävä kompromissiin. Tässä kokemusperäistä tietoa vaelluskengistä parin vuoden ajalta.

Kolmen - neljän vuoden aikana ovat tukevat vaelluskengät yleistyneet retkeilijöiden keskuudessa. Tunturilatulaistenkin vaellusporukoissa, missä aikaisemmin kaikki käyttivät kumisaappaita, on puolet siirtynyt vaelluskenkiin. Eikä syyttä, sillä niin ylivoimaisen mukavaa on talsia jämäkät kengät jaloissa. Kumisaapas sopii pehmeään ja märkään maastoon. Paksupohjainen ja täysnahkainen alppikenkä on erinomainen kivikoissa ja jyrkillä kalliomailla. Vaellus- tai trekkauskenkä on hyvä kuivilla ja monimuotoisilla tunturialueilla, joissa puroista voi loikkia ylitse ja vetiset suot ovat kierrettävissä.

Kengän erinomaisuudet

Vähän sisäänkäveltynä kengät ovat uskomattoman mukavat. Lämpimät, kuivat ja pehmeät. *Jalka istuu pehmustetussa* kengässä hyvin eikä pyöri viettävilläkään rinteillä. Tukevina ja korkeavartisina ne sallivat huolettoman kävelyn kivikoissakin.

Suomen markkinoilla alkaa jo olla kymmenittäin vaelluskenkämalleja joista jokainen löytää sopivan. Sellaista kenkää joissa ei ole Goretex, Sympatex tai vastaavaa vedenpitävää kalvoa ei kannata ajatellakaan. Kannattaa maksaa kengästä joka todella pitää sukat kuivina. Kumisaappaassa sukat ovat aina märät. Vaelluskenkäkin kastuu sisältä silloin kun jalka muljahtaa veteen tai kun sadevesi valuu lahkeita pitkin. Hyvillä säärystimillä sitä voi jonkin verran estää. Sisältä litimärkänäkin kengät ovat mukavat jalassa ja lämpimät.

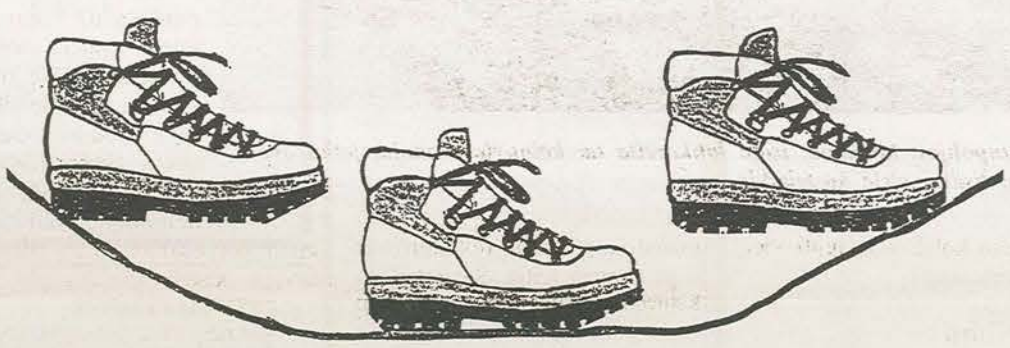
Eräissä kenkämalleissa pohjan muotoilu on erikoinen. Pohja ei ole suora vaan kantapäässä on reilu viiste joka vaimentaa tärähdystä ja kärjessä on päkiän kohdalla selvä kulma. Tämän päkiästä kärkeen muodostuvan tason erinomaisuuden huomaa ylämäki-kävelyssä; ponnistuspinta asettuu kokonaan maahan ja varpaita ei tarvitse kipristellä kuten veltoilla kumisaappailla kuljettaessa.

Uudet kengät

Kenkien osto on hiukan ongelmallinen asia. Kuka viitsii ja kellä on aikaa kokeilla niitä kaupoissa tuntikausia. Kuitenkin sopivuus olisi testattava huolella, kävelemällä kengät jaloissa kaupassa edestakaisin, portaita ylös alas ja vaikka hyllyillä kiipeilemällä.

Kengissä tulisikin tarkkailla etteivät saumat ja hakaset paina jalkaa mistään kohdin, eikä nauhojen kiristys aiheuta hankaavia poimuja. Kantapää pitäisi saada nauhoituksen avulla liikkumattomaksi. Keskimmäisen lukkohakasen avulla jalkaterä ja nilkan kohta voidaan kiristää erikseen. Jotkut vaeltajat jättävät pari ylimmäistä hakasta nauhoittamatta, jolloin nilkka pääsee taipumaan. Saumojen asettuminen kehräsluun kohdalle on pahinta. Sitä voi jonkin verran korjata pohjalliselle korottamalla, mutta parempi olisi vaihtaa kengän mallia.

Uutuuden kankeiden kenkien sovitus kannattaa tehdä yhden sukan kanssa. Ohut villasukka, paksu tennissukka tai huopapohjasukka on sopiva. Useimpien vaelluskenkien runkorakenne eli päällinen on suurimmaksi osaksi paksua nahkaa, joka kuivana on jäykkää, mutta pitkään käytettynä ja kostuessaan se pehmenee ja venyy. Jo muutaman tunnin kävelyn jälkeen on tarvetta kiristää nauhoitusta ja sateella sekä märässä maastossa pitkään kuljettaessa kenkään mahtuu lisää sukkia.

Kengät vanhenevat

Kahden vuoden kovan käytön jälkeen vaelluskengät alkavat jo olla loppuunkäveltyjä. Pohjan kuviointi ja korot ovat kuluneet. Uutena kova ja jäykkä Vibram-kumipohja on pehmennyt niin, että sitä voi väännellä mielin määrin. Goretex-kalvo on myös osittain kulunut ja päästää vettä lävitseen. Pintanahka on notkistunut. Jos kuivaan kenkään mahtui vain ohut ja paksu villasukka, niin kosteaan sopii kaksi villasukkaa lisää. Ja haju... Se on kengille ominainen.

Mikään jalkinemalli ei ole täydellinen eikä kenkä ikuinen. Kun ei odota jalkineilta liikoja, niin ne eivät tuota pettymyksiä. Yritän muistaa edelläkerrotut kokemukset sitten kun joudun hankkimaan uudet jalkineet. Jokainen nauttikoon kulkemisesta niillä jalkineilla mitkä ovat tarkoituksenmukaiset ja omiin jalkoihin sopivat.

Matti Rekola

LAPIN JOTOKSILTA

Tarina kuikasta

Alkukesän ilta oli jo ehtinyt kääntyä yöksi. Istuin paikallisen kalamiehen kanssa kahvitulilla turisemassa kirkasvetisen erämaajärven rannalla. Verkot oli lasketttu ja kahvi juotu, vain pieni kynsituli paloi luoden tunnelmaa ja pitäen muutamat harvat hyttyset loitolla.

Aurinko oli painunut pohjoisen puolella metsän latvuston taakse, joten järvi jäi näin yön sydännä varjoon. Sen pinta oli aivan tyyni. Niittyisen vastarannan tummana heijastuvasta pinnasta kohosi matala usvavyö. Istuimme hiljaisina nauttien pohjoisen kesäyön tunnelmasta. Jopa kaverin rohisten palava piippukin tuntui kuuluvan asiaan.

Kuiik-ko, kuiik-ko kuului yllättäen järveltä. Sumusta lipui näkyville virtaviivainen lintu, vetäen perässään hopealle läikehtivää vanaa.

– Tohtti, ... se on kuikka, lausahtaa kaveri kuin itsekseen.

Kuiik-ko, kuiik-ko kuuluu jälleen haikean venyttelevä huuto vastarannalta. Kohta ilmaantuu näkösälle toinenkin lintu, yhtyen edellisen vanaan.

Miltei hengitystä pidätellen istumme ja katselemme kun linnut tulevat järven poikki ja uivat läheltä editsemme. Niiden selkäin valkoiset ruutukuviot näkyivät aivan selvästi. Lumoavan kauniita lintuja.

Lintujen etäännyttyä rikkoi kaverini hiljaisuuden:

– Tämä tohtti, se oli lapin ihmiselle ennen pirun lintu. Sanottiin sillä olevan kolmannes miehen voimista, ja taidettiin sitä hieman pelätäkin kun se huutaa luikautti illan suussa. Kuitenkin jos kiinni saivat, tekivät tuppeen nyljetystä linnusta mieluusti kuikkapussin.

– Vai tohtti, tuota saamenkielistä nimeä en tiennytkään. Sensijaan sen komealta kalskahtava tieteellinen nimi Gavia arctica on niitä harvoja linnun nimiä, jotka kouluajoiltani on jäänyt mieleen, muistelin minä.

– Ei sitä kuikkaa kaikki pelänneet. Jos maltat niin kerron sinulle tarinan, jonka isoisäni kertoi minulle ollessani vielä polvihousuiässä.

Kauan, kauan sitten oli muuan nuorukainen rakastunut kauniiseen tummaan tyttöön, joka myös rakasti poikaa. Tytön vanhemmat pitivät poikaa liian köyhänä vävyksi, siksi he asettivat pojalle ehdon. Sinun on tehtävä kihlalahjaksi kolminkertaiset kaulavitjat Kuikkalompolon helmistä, muuten et tytärtämme saa.

Koko kesän poika kahlaili lompolon rantoja, mutta ei löytänyt yhtään helmisimpukkaa. Kaikki raakut olivat syvemmällä, eikä poika osannut uida, saati sukeltaa.

Suruissaan hän kokosi rannalle kertyneitä simpukan kuoria. Niistä poika valmisti talven tullen upeat kaulakäädyt, jossa sadat pienet palaset olivat sidotut yhteen neidon mustilla hiuksilla. Taidon näyte ei kuitenkaan kelvannut tytön vanhemmille, vaan he vaativat aitoja helmiä.

Seuraavana kesänä poika palasi jälleen Kuikkalompololle. Lammen rannalla hän itkien valitti sydämensä tuskaa. Tuli siihen kuikka, joka oli kuullut pojan itkun.

– Mitä itket onneton, kysyi kuikka.

– Rakkauttani itken, kun en saa omakseni sitä, jota sydämeni halaa. Vanhempansa vaativat Kuikkalompolon helmiä kihlajaislahjaksi. En osaa uida ja sukeltaa kuin sinä, jotta voisin niitä noutaa lammen syvyyksistä, nyyhkytti poika.

– Älä itke poika rukka. Jos annat minulle simpukankuorikorusi, niin opetan sinut uimaan ja sukeltamaan, lupasi kuikka.

Siihen suostui poika mielellään, ja niin nuorukainen kahlasi veteen kuikan luokse koru kädessään. Yhdessä he sitten sukelsivat lammen tumman pinnan alle. Kun he viimein nousivat ihmisten ilmoille, oli kuikan selkä ja kaula aivan musta kuin neidon hiukset ja niillä kiilteli kauniisti simpukankuorikorun kuviot, Ja poika oli löytänyt ensimmäisen raakkunsa.

Kesän aikana poika sukelsi Kuikkalompolosta uudestaan ja yhä uudestaan simpukoita. Syksyllä hänellä oli koossa tarpeellinen määrä helmiä ja hän palasi kylälle solmiakseen vaaditun kaulavitjan. Kylälle tultuaan hänelle kerrottiin, että hänen rakastamansa tyttö oli juhannuksena naitettu rikkaalle talollisen pojalle, eikä poika saisi enää tavata rakastettuaan. Nuorukainen palasi murheellisena Kuikkalompololle. Siellä hän kutsui kuikan luokseen ja sanoi tälle:

– Sait korun ja saat tästä helmetkin, mutta koska minä en saannut neitoani niin et sinäkään saa pitää korujani kuin kesällä. Sanoessaan hän heitti helmet lampeen, jolloin osa helmistä osui kuikan siipiin ja perään, muodostaen kauniin helmikirjailun yhdessä simpukankuorikorun kanssa.

Siitä lähtien kuikalla on ollut kaunis kesäasu, mutta talveksi sen on aina vaihdettava ylleen vanha ruskea talvitakkinsa.

Nuotio oli jo hiipunut. Jostain kaukaa järveltä kantautui kuulakkaaseen yöhön kuikan kaihoisa, kuiik-ko kuiik-ko, sen kutsuessa puolisoaan. Me vetäydyimme hiljaisin yöpuulle.

Näin kertoili **Heikha**

KOKOUSKUTSU

TUNTURILATU ry:n syyskokous pidetään lauantaina 2.10.1993 klo 13.00 Vaasassa hotelli Fennossa (osoite Vaskiluoto, Niemeläntie).
Kokouksessa käsitellään sääntöjen 7 §:n syyskokouksella määräämät asiat.

Tervetuloa !

JOHTOKUNTA

Tunturiladun SYYSKOKOUS JA SUSIAISET VAASASSA 2. - 3.10.1993

Syyskokous järjestetään hotelli Fennossa ja susiaiset ovat Öjbergin hiihto- ja laskettelukeskuksessa Vaasassa. Hotelli Fenno sijaitsee Vaskiluodon leirintäalueen vieressä ja Öjbergille on noin 10 km Vaasan keskustasta.

Ohjelma:

Lauantaina 2.10. klo	8.00	Aamiainen
	12.00	Avajaiset
	13.00	Syyskokous
	15.30	Ruokailu
	19.00	Susivihkiäiset
	20.00	Illanvietto
Sunnuntaina 3.10. klo	8.00	Aamiainen
	9.00	Aamu-uinti Tropiclandiassa
	10.00	Susien kokous
	11.00	Päättäjäiset

Osallistumismaksu on 30 mk/hlö (sisältää majoituksen omissa teltoissa tai yhteismajoituksessa. Hotellimajoitus on myös mahdollista.

Ruokailu: 55 mk/hlö/ateria Hotelli Fennossa
Aamiainen: 25 mk/hlö/ateria Öjbergissä

Ilmoittautumiset 24.9.1993 mennessä, myös ruokailuihin osallistujat pyydetään ilmoittamaan seuraaville:

* Jaakko Heinimäki, Orvokkitie 5, 65610 Mustasaari,. puh. 961 - 322 2208
* Pirkko Westergård, Kasarminkatu 21 A, 65100 Vaasa, puh. 961 - 178 058

Isäntänä tunturikerho VIHTTA. **Tervetuloa !**

TUNTURILADUN XIX TALVIPÄIVÄT

Tunturiladun vuoden 1994 talvipäivät järjestetään Pohjois-Hämeessä 18. - 20. 2.1994 .

Paikkana on Siitaman Nuorisoseuran talo Orivedellä, noin 30 km Tampereelta koilliseen.

Tarkempi ohjelma, ilmoittautumis- ja ajo-ohjeet toimitetaan kerhoille jäsenkirjeisiin liitettäväksi ja julkaistaan Tunturilatulehd essä 1/94 tammikuussa .

• *Tunturikerho KOLBMA* •

KÄMPPÄKORTTEJA MYYTÄVÄNÄ

Tunturiladun kämpistä tehtyjä kortteja on myytävänä hintaan 1,50 mk/kpl. Sadan erissä a' 1 mk. Korttien aiheina ovat Kyrö, Kiisa ja Talas. Kortit on piirtänyt Pentti Luostarinen. Tilaukset Oili Virtaselta (yhteystiedot ks. sivu 2).

Ps. Myös muutama Eräretkeilyn perustietoja –kirja on myytävänä.

Kavtsin bussilla

SUSIAISIIN

Lähtö Helsingistä Mikonkadun tilausajolaiturista perjantaina 1.10.1993 klo 18.00. Ajamme Tampereen kautta (n. klo 20.30) ja muualtakin matkan varrelta otamme mukaan. Paluu sunnuntaina Susiaisten jälkeen.
Tiedustelut ja ilmoittautumiset 26.9.1993 mennessä: Jorma Alapuranen, puh. 90 - 805 5001 tai Eila Vilén, puh. 90 - 897237.

ILMOITUSASIOITA

Jäsenrekisteristä on poistettu ne henkilöt, jotka eivät ole maksaneet tämän vuoden jäsenmaksua. Tämä tarkoittaa mm. sitä, että he eivät enää saa Tunturilatu -lehteä.

OHJELMAA KERHOILTOIHIN

Vuoden 1974 Susiaisista kertovaa videota vuokrataan kerhoille hintaan 50 mk/kerta. Oman kopion videosta saa 150 markalla.

KERHOVIIKKOJEN VARAUSMENETTELYSTÄ

Anomukset kerhojen kämppäviikkojen varauksista on toimitettava johtokunnalle niin hyvissä ajoin, että viikoista voidaan ilmoittaa kahdessa peräkkäisessä Tunturilatu -lehdessä. Tämä tarkoittaa sitä, että kevään hiihtoviikkojen anomukset tulisi toimittaa johtokunnalle edellisen vuoden heinäkuun loppuun mennessä ja ruskaviikkojen anomukset edellisen vuoden marraskuun puoleenväliin mennessä.

SUSIKYRÖN TIEN TALVIKUNNOSSAPITO

Susikyrön tie on päätetty pitää aurattuna joulukuusta lähtien koko hiihtokauden ajan. Huomioikaa johtokunnan toivomus, että kämppäkirjaan kirjataan muiden tietojen lisäksi oman auton rekisterinumero.

VANHAN KÄMPPÄAVAIMEN VAIHTO UUTEEN

Tunturiladun kämppien vanhan avaimen vaihtaminen uuteen avaimeen 50 mk:lla loppuu 31.12.1993. Ensi vuoden alusta on kaikista avaimista maksettava uuden avaimen hinta (nyt 500 mk).

TOIMINTAMUISTIO

***** 1993 *****

23. – 26.9.	Erävaelluksen SM–kilpailu Hämeessä
2. – 3.10.	Syyskokous ja susiaiset Vaasassa Vihttan isännöiminä (ks. erillinen ilmoitus)

***** 1994 *****

Tammi–helmikuu	Koulutustilaisuus kerhojen toimihenkilöille sekä tiedotustilaisuus kerhojen koulutusyhdyshenkilöille
18. – 20.2.	Talvipäivät KOLBMAN järjestämänä (ks. erillinen ilmoitus)
9. – 16.4.	OVTSIN kerhoviikko Susi–Kiisalla
16. – 23.4.	OKTAN kerhoviikko Susi–Kiisalla
7.5.	Kevätkokous Kampin palvelutalossa Helsingissä
15.5.	Kustavin luontoretki Iniön–Kustavin saaristoon
28. – 29.5.	Ulko–Tammion retki
12. – 14.8.	Kesäpäivät ALPPAKSEN isännöimänä
19. – 26.9.	Erävaelluksen SM–kisojen järjestelytalkoot Lapissa
22. – 25.9.	Erävaelluksen SM–kisat Lapissa TUNTURILADUN isännöimänä.
15. – 16.10.	Syyskokous ja susivihkiäiset KAVTSIN isännöimänä

Tunturilatu -lehden aineistopäivät 1994

Aineisto vuoden 1994 lehtiin on oltava perillä seuraavasti:

1/1994	15.12.1993
2/1994	30.04.1994

Aineisto lähetetään osoitteella Antti Karlin, Haapaniemi, 23500 Uusikaupunki

TUNTURILATULAISET

Tunturilatu on saanut Erävaelluksen SM-kilpailun järjestämisoikeuden vuonna 1994. Kilpailuaika on 22. - 25.9.1994. Kilpailupaikka on tietenkin jossakin Lapissa. Kilpailun johtajana toimii Yrjö Suuniittu ja varajohtajana Antti Reeni.

Kilpailun johtoryhmä on pitänyt jo useita suunnittelukokouksia ja tämän lehden seuraavassa numerossa annamme enemmän tietoa kisaorganisaatiosta, yhteydenottotiedot sekä suunnittelun tilannetiedotuksen.

Järjestelyt toteutetaan suurimmaksi osaksi talkooperiaatteella, jonka vuoksi toivomme Teidän osallistuvan runsaslukuisesti järjestelytehtäviin. Varatkaa jo nyt v 1994 viikko 38 näihin erilaisiin talkoisiin.

Kyösti Lamminjoki

Kesäpäivät -94 EVOLLA

Tapahtuma-aika: 12 - 14. 8.1994
Paikka: Pitkänniemen leirialue, Evon virkistysmetsä, Lammi
Ohjelmassa: Reipasta ulkoilmaelämää hyvässä seurassa.
Ilvespolku-Luontoretki-Virkistyskalastus-Tutustumiskäyntejä-Iltanuotio-Telttasauna-ym.

Varaa aikaa päivyristäsi.

Tervetuloa !

Tunturikerho ALPPAS